

NOVÁ DOBA

Výběr

Emanuel Swedenborg

1763

1998

2005

www.andele-nebe.cz
www.vesmirni-lide.cz

*Proč v USA za posledních 20 let bylo vydáno víc než 40 děl
Swedenborga a u nás ani nevíme kdo to byl ?*

Proč ho před několika lety začali opět vydávat v Rusku ?

vydavatel

Emanuel Swedenborg
(1688—1772)

Titul původního vydání:

**DOCTRINA NOVAE HIEROSOLYMAE
DE SCRIPTURA SACRA**

AMSTELODAMI

MDCCLXIII

KDO BYL EMANUEL SWEDENBORG ?

Jediné světlo ozařující posmrtný život moje duše nalézá ve Swedenborgově filozofii.

El. Barret-Browningová (1806-1861)

slavná anglická básnířka, autorka proslulých Portugalských sonetů, bojovnice za sociální spravedlnost

Někdy jsem uvažoval o tom, že by prokázal moderní kritice největší služby ten, kdo by poukázal na příbuznost mezi Shakespearem a Swedenborgem. Lidský duch je stále ve zmatku. Touží po rozumu, touží po svatosti a je netrpělivý, je-li mu dáno jedno bez druhého. Jak už to bývá u velikých lidí, zdá se být i on (Swedenborg) rozmanitostí a nesmírnou velikostí svých schopností sjednocením několika osob. Na způsob obrovských plodů, které v zahradě vyrůstají spojením čtyř nebo pěti jednotlivých květů. Jeden z mastodontů literatury, s nímž se celé sbory obyčejných učenců nemohou měřit. Jeho heroická osobnost rozechvěla taláry celé univerzity. Naše knihy jsou nepravdivé, neboť jsou zlomky... ale Swedenborg je systematický a zahrnuje celý svět v každé větě: všechny jeho prostředky jsou uspořádány, jeho schopnosti pracují s astronomickou přesností. Jeho náboženství myslí za něho, lze ho použít univerzálně: on je obrací všemi směry a ono se hodí pro každý oddíl života, označuje a vysvětluje všechny okolnosti.

Odvažuji se tvrdit, že jako moralista Swedenborg převyšuje veškerou chválu a jakožto přírodovědec, psycholog a teolog si může činit nároky na vděčnost a obdiv profesionálních a filozofických fakult.

Ralph Waldo Emerson (1803-1882)

americký filozof a básník, vůdčí osobnost transcendentalismu

...Přemýšlel jsem o znamenitém poselství, s nímž byl vyslán k bližním této epochy. Byl to muž velkého nepopsatelného vzdělání, mohutného matematického rozumu a nejbohabojnějšího a nejandělštějšího duchovního uzpůsobení: muž, který se mi jeví jako vznešený, hodný lásky i tragický. Vyjádřil množství myšlenek, které, jestliže si je sám vysvětluji, vidím jako něco, co je v lidském myšlení nejvznešenější a nejtrvalejší.

Thomas Carlyle (1795-1881)

anglický filozof a historik, panteista

Nikdy mne neomrzí Swedenborga číst -je nesmírně hluboký a přece prostý... Shledáváte, že jeho díla překypují poznáním pravdy. A to v takové míře, že se jí nic v neinspirovaných spisech nerovná.

Coventry Patmore (1823-1896)

anglický básník, znalec klasické literatury

Jakožto muže vědy ho změř s Newtonem a shledáš, že se mu vyrovná velikostí ducha, s Baconem a Platonem - on je veliký mezi největšími filozofy, s Boerrhavem a Hallerem - a on je v první řadě mezi fyziology, s teologickými spisovateli a vykladači Písma, počínaje Origenem a konče Adamem Clarkem - a kdo se mu vyrovná?

Stuart Mill (1806-1873)

anglický filozof, logik, představitel pozitivismu, stoupenec buržoazních demokratických reforem

Ve své době byl Swedenborg velmi známý svými příspěvky v různých odvětvích přírodních věd. Jeho spisy, původně zaměřené na anatomii, fyziologii a psychologii, si získaly uznání. V pozdějším životě však prodělal náboženskou krizi a začal psát o zážitcích, během nichž byl údajně ve styku s duchovními silami onoho světa.

Jeho pozdější díla oplývají živými popisy posmrtného života. I zde je korelace mezi tím, co píše o některých svých duchovních zážitcích a tím, co líčí osoby, které byly blízko smrti, překvapující.

Swedenborg líčí, co se děje, když se zastaví tělesné funkce dýchání a krevního oběhu:

„Přesto člověk neumírá, ale pouze se odděluje od své tělesné části, kterou potřeboval v tomto světě... Když člověk umírá, přechází pouze z jednoho stavu do druhého.“

Prohlašuje, že sám přešel častými posmrtnými stadii, a že zažil pobyt mimo své tělo: „Byl jsem přenesen do stavu necitelnosti, pokud jde o tělesné smysly, takže jsem byl téměř ve stavu smrti; ale vnitřní život a myšlení zůstalo, takže jsem vnímal a zachoval si v paměti věci, které se staly, a které se stávají těm, kteří zemřou a jsou oživeni... Zvláště mi bylo dáno si uvědomit, že moje mysl a tedy i duch byly vytaženy... z mého těla.“

Během svého prožitku se setkává s bytostmi, které označuje za „anděly“. Ti se ho táží, zda je připraven zemřít: „Ti andělé se mne ptali, jaké mám myšlenky, zda jsou jako těch, kteří umírají, tj. o věčném životě; a že chtějí uchovat mou mysl u těch myšlenek“.

Přítom způsob dorozumívání mezi Swedenborgem a těmi duchy není pozemského druhu. Je to téměř přímý přenos myšlenek. Proto také není možnost nedorozumění. „Protože duchové se dorozumívají univerzální řečí... každý člověk po smrti přechází na tuto univerzální řeč... která je vlastní jeho duchu“.

Řeč anděla nebo ducha s člověkem je slyšet zvukově jako řeč lidí, ale neslyší ji ostatní okolo, pouze on sám; to proto, že řeč anděla nebo ducha vniká přímo do myšlenek.

Právě zemřelý člověk si neuvědomuje, že je mrtev, protože je stále v „těle“, které se jeho fyzickému tělu v několika směrech podobá. „První stav mrtvého se podobá jeho stavu v životě, pokud jde o zevnějšek... proto si myslí, že je ještě na světě... protože ho udivuje, že má tělo a smysly, které měl v životě... začne toužit po tom poznat, co je nebe, a co je peklo.“

Ale duchovní stav není tak omezený. Vnímání, myšlení a paměť jsou dokonalé a čas nebo prostor už nejsou překážkami jako v pozemském životě. „Všechny schopnosti ducha... jsou dokonalejší, a stejně tak i city a myšlenky a vnímání“.

Umírající se může setkat se zesnulými, které znal. Přicházejí mu pomoci při přechodu na onen svět. „Duch zemřelého se setkává s přáteli a známými... a ti jej poučují o věčném životě.“

Jeho život je mu ukázán formou vize. Pamatuje si každou maličkost a nic se nedá zatajit nebo zalhat.

„Vnitřní paměť je taková, že je v ní zapsáno všechno, co si člověk kdy myslel, mluvil nebo dělal... od nejtělejšího dětství do pozdního stáří. Člověk si všechny tyto vzpomínky odnáší na onen svět a na všechno si vzpomíná... Všechno, co řekl a udělal... se zjeví andělům ve světle jasném, jak den... a není na světě nic, co by se po smrti nezjevilo... jako v záři pochodně, ve chvíli, kdy je duch vážen v nebeském světle.“

Swedenborg také popisuje „světlo boží“, které proniká posmrtnou říší, jako světlo nevýslovné jemnosti, sám je zahlédl. Je to světlo pravdy a porozumění.

Jak ve spisech Swedenborgových, tak v bibli, v dílech Platonových i v tibetské Knize mrtvých nacházíme nápadnou podobnost se zážitky našich současníků. Je teď otázkou, zda tato shoda je opravdu tak překvapivá. Bylo by možné namítnout, že autoři těchto děl se mohli vzájemně ovlivnit. Takové tvrzení může v některých případech obstát, v jiných ne. Plato přiznává, že některé své pohledy odvozuje částečně od náboženského mysticismu Dálného Východu, takže mohl být ovlivněn stejnými tradicemi, které daly vznik tibetské Knize mrtvých. Ideje řecké filosofie zase ovlivnily pisatele Nového zákona, a tak lze argumentovat, že Pavlův popis duchovního těla pramení z Platona.

Na druhé straně není snadné takové vlivy zjistit. Každý pisatel přináší některou ze zajímavých podrobností, které se vyskytují v mnou uváděných líčeních, ale které nemohl vyčíst z dřívějších autorů. Swedenborg četl bibli a znal Platona. Přesto několikrát naznačuje, že člověk, který právě zemřel, si třeba neuvědomuje, že je mrtev.

Tato skutečnost, která se znovu a znovu opakuje v mých líčeních, není obsažena ani v bibli, ani u Platona. Ale je výrazně uváděna v Knize mrtvých a to je dílo, které Swedenborg asi nemohl znát. Bylo totiž přeloženo až v roce 1927.

Bylo by možné, že líčení, která jsem sebral, byla ovlivněna výše popsanými díly? Všichni lidé, kterých jsem se dotazoval, přišli před svým zážitkem do styku s bibli a dva nebo tři znali něco z Platona. Ale nikdo z nich nevěděl o existenci takových zvláštností, jako je Swedenborg nebo Kniha mrtvých. A přesto je mnoho momentů, které nejsou ani v bibli, ani u Platona, a které se opakují a sebraných vyprávění, a ty přesně odpovídají jevům a líčením v těchto méně běžných pramenech.

Je tedy nutno přiznat, že existence podobností a paralel mezi díly dávnověkých myslitelů a mezi líčeními moderních Američanů, kteří prožili těsný styk se smrtí, zůstává nápadnou a těžko vysvětlitelnou skutečností.

Jak je možné, můžeme se ptát, že moudrost tibetských mudrců, náboženské vize Pavlovy, nezvyklé názory Platonovy a duchovní zjevení Swedenborgova souhlasí dobře jak mezi sebou, tak s vyprávěním současníků, kteří se dostali ke smrti blíže, než kdokoli z nás?

*Raymond Moody
světoznámý americký psychiatr a spisovatel*

PŘEDMLUVA

Na podzim roku 1710 jistá malá loď plavící se ze Švédska do Londýna, se nedaleko anglického břehu dostala do husté mlhy. Málem by ztroskotala na mělčině, neboť lodní kýl byl vzdálen jen čtvrt míle od břehu. V jednom okamžiku se všichni na lodi domnívali, že jsou *ztraceni*. *Sotva bylo toto* nebezpečí šťastně odvráceno, na palubu vnikla tlupa pirátů. Nazítlí anglická strážní loď, která švédskou loď považovala za pirátskou, proti ní vypálila. Posléze cestující i posádka dostali rozkaz, aby na lodi zůstali šestinu, neboť do Londýna přišla zpráva, že ve Švédsku vypukl mor.

Jeden Švéd cestující na lodi, který toto nařízení neznal, ho nebral na vědomí. Podlehl přemlouvání některých svých krajanů, kteří se k lodi přiblížili na jachtě a přistál s nimi u břehu. Bylo zahájeno vyšetřování. Onen muž jen tak tak unikl oběšení.

Tak, čtyřikrát v nebezpečí života, Emanuel Swedenborg zahájil svou první cestu do ciziny.

Bylo mu tehdy dvacet dva let. Studia na univerzitě v Uppsale ukončil a vydal se na cesty, které trvaly čtyři roky.

Swedenborg se narodil 29. ledna 1688. Jeho předky lze sledovat v několika generacích důlních inženýrů. Jeho otec, Jesper Swedenborg, byl velice zbožný muž. Postupně zastával úřad dvorního kaplana, profesora a děkana na uppsalské univerzitě, až se r. 1702 stal biskupem ve Skaře.

Během pobytu v Anglii se Swedenborg horlivě oddal studiu matematiky a fyziky. Kdekoliv to byla možné, navazoval styky s předními fyziky té doby. Posílal publikace, nástroje a zprávy vědeckým společnostem ve Švédsku. Když se vrátil do Stockholmu, cestou přes Francii, Holandsko a Německé státy, věnoval se hornictví a vědám, které s tím souvisely. Žil v přesvědčení, že by své vlasti nejlépe prospěl povznesením domácího průmyslu. Roku 1716, ve věku dvaceti osmi let, byl jmenován asesorem (přisedícím) Státní báňské rady ve Stockholmu. Zde působil více než 30 let. Když zevrubně prozkoumal metody, jichž se ve Švédsku používalo, odešel do ciziny, aby získal zkušenosti o jiných poměrech a jiných postupech výroby. Deník, který si na těchto cestách vedl, prozrazuje člověka s všestrannými zájmy. Obsahuje zevrubné zprávy o hornických a metalurgických metodách používaných v Německu osmnáctého století.

První monografie napsané Swedenborgem se týkají hlavně matematiky, dále nerostů vyskytujících se ve Švédsku, návrhů na zlepšení průmyslu a výroby v jeho vlasti. Jeho Algebra (1718) byla první, která byla ve Švédsku vydána. Sepsal menší spisy o měně (1719-1722), o konstrukci loděnic a průplavů, o nové metodě na zjištění zeměpisné délky, o oběhu země a oběžnic, o směrnících k odkrývání rudných žil. Občas byl uvolňován od svých povinností v báňské radě ze zvláštních důvodů, například během obléhání Frederickshaldu r. 1718 byly za jeho řízení na vzdálenost čtrnácti anglických mil dvě galéry, pět velkých člunů a jedna šalupa dopraveny po souši ze Stromstadu do Iddefjordu.

V té době se Swedenborg těšil přátelství krále Karla XII. Jeho otec, biskup Svedberg, byl členy královské rodiny ctěn. Královna Ulrika Eleonora r. 1719 Emanuela, jeho bratry a sestry povýšila do šlechtického stavu. Tato pocta se projevila obvyklou změnou rodinného jména, a to ze Svedberga na Swedenborga.

Úřední záznamy báňské rady skýtají svědectví o Swedenborgově prospěšné činnosti a

pilnosti v době, kdy byl jejím úředníkem. Časem však v jeho soukromých studiích nastala změna. Čím dále tím více se zajímal o filozofické problémy. Již v díle *Principa* (1773 a 1774) předložil teorie o původu hmoty a o podstatě magnetických sil. Byl autorem první a pozoruhodné formulace nebulární hypotézy. Když mu bylo sotva třicet, dostal nabídku na profesuru astronomie v Uppsale. Zmíněnou hodnost však odmítl, neboť jeho zájmy vedly jinam.

Příčinou Swedenborgova bezprostředního sklonu k filozofii byly jeho studie v oboru anatomie a fyziologie. V tomto období života se snažil získat poznatky o duši člověka. Žil v přesvědčení, že by bylo marné takové vědomosti hledat jinde, než v onom „království“, kde duše přebývá. Za uvedeným účelem se tudíž vybral na další cesty. Zúčastnil se přednášek a demonstrací provázených pokusy ve Francii a v Itálii. Věnoval se důkladným studiím u slavných anatomů. Ovoce tohoto bádání lze najít ve dvou spisech: *Ekonomie říše živočišné* (1740, 1741) a *Říše živočišná* (1744) i v řadě pojednání vydaných po jeho smrti.

Hodnota těchto anatomických děl spočívá v konstruktivní a tvořivé myšlence, která se vždy váže k příslušnému předmětu. Ať už se zabývá krví, tepnami, cévami, srdcem a plícními, nebo mozky a nervovou soustavou, Swedenborg se nikdy nespokojuje pouhým popisem. Triumfuje nikoli soupeřením s výzkumy pozdějších lépe vyzbrojených věků, nýbrž inteligencí, s níž prozkoumané úkazy vykládá.

Díky svému studiu je Swedenborg čím dále tím více váben myšlenkou o souvztažnosti, čili poměru mezi příčinou a účinkem, jenž existuje mezi duší a tělem. Svě myšlenky zevrubně rozvinul v rukopise, který byl později vydán pod názvem *Duše čili Racionální psychologie*. Tušil, že ony principy, které řídí působení mysli na tělo, jsou univerzálními zásadami řídicími poměr mezi duchovním a přírodním světem, dokonce i mezi Bohem a stvořením.

Z řady jeho vědeckých studií vyplývá, že zbožnost a prostá víra, jichž se mu především dostalo s prvními vlivy domova, nedoznaly nijaké újmy, nýbrž se jevíly čím silnější, čím více rostly jeho vědomosti.

Oblasti přírody, zejména těla a duše člověka, pro něj představovaly dějiště božské činnosti. Teleskop, mikroskop, pitevní nůž mu sloužily pouze k tomu, aby na obdiv stavěl nové divy božské moudrosti a moci. Podle něho „univerzální analogie“ existuje mezi různými oblastmi stvoření. Fyzický svět pro něj byl symbolickým světem duchovního, ten opět Boha.

Bylo to v době, kdy se v něm tyto myšlenky řadily v ucelenou filozofii. Kdysi inženýr, učenec a filozof se stal teologem. Jeho studie vedly k tomu, že vesmír pokládal za existující z Bytosti Nekonečné Lásky a pro ni. Svrchovaný božský účel vládne vším stvořením. Život vesmíru, ať fyzický nebo duchovní, byl mu činností Božské lásky. Život a Lásku považoval za totožné. Vesmír viděl coby uspořádaný celek, jehož funkcí je sloužit božskému účelu, jímž je stvoření člověka a jeho vedení tak, aby byla zachována jeho svoboda a aby opětoval Božskou Lásku.

Od r. 1745 do konce svého života se Swedenborg věnoval výlučně teologii. Vzdal se úřadu v báňské radě a začal intenzivně studovat bibli v původních jazycích. Zprávy Královského kolegia dolů za r. 1747 obsahují tento záznam:

„15. června asesor Emanuel Swedenborg Kolegiu dolů odevzdal královský dekret, jímž byl sprostěn povinností v Královském kolegiu. Po dobu svého života si podrží polovinu platu jako asesor. Všichni členové Královského kolegia vyslovili politování, že ztrácejí tak vzácného kolegu. Požádali asesora, aby se laskavě zúčastňoval zasedání kolegia, dokud nebude rozhodnuto i ve všech případech, které se začaly projednávat za jeho účasti v kolegiu, s čímž asesor laskavě souhlasil.“ Není možné předložit představu o Swedenborgově učení poukazem na některou z tradičních škol křesťanského myšlení. Prameny jeho nauk nelze nalézt v díle jeho předchůdců, ani v běžných představách jeho doby. Nevstoupil do nijakého

teologického učiliště. Jeho stanovisko však lze snadno pochopit, věnujeme-li pozornost jeho tvrzením, která byla upřímně a důsledně dodržována v druhé části jeho života.

Na začátku spisu Arcana Coelestia (1749-56), jeho prvního a největšího díla vykládajícího bibli napsal:

„Z Božského milosrdenství Páně bylo mi nyní po několik let popřáno být stále a nepřetržitě ve společnosti duchů a andělů, slyšet je mluvit a naopak zase mluvit s nimi. Tak mi bylo dáno slyšet a vidět podivuhodné věci, které jsou v příštím životě, a které se nikdy dříve nedostaly k vědomí nijakého člověka, aniž vešly do jeho představ. Byl jsem tam poučen o různých druzích duchů, o stavu duše po smrti, o pekle, čili žalostném stavu nevěřících, o nebi, čili o nanejvýš blaženém stavu věřících, a zejména o nauce o víře, která je uznávána v celém nebi.“

Toto pozoruhodné tvrzení se vine všemi Swedenborgovými teologickými spisy. Nesměruje jen k pouhému dogmatickému tvrzení něčeho. Swedenborg se snaží ukázat, že jeho doktríny jsou rozumové a že jsou správným odvozením z Písma svatého. Jsou předkládány veskrze jako souhrn materiálu, který měl z pověření Boha oznámit světu. V pozdějších letech se mohl na svá vědecká a filozofická díla dívat jako na přípravu Božské Prozřetelnosti k jeho duchovnímu poslání. V dopise Oetlingovi (1766) Swedenborg píše:

„Proč jsem byl coby filozof vyvolen? Příčina byla ta, že duchovní věci, nyní zjevené, mohou být určeny a chápány přirozeně a rozumově, neboť duchovní pravdy se vztahují k přírodním pravdám. Z té příčiny jsem byl Pánem uveden nejprve do přírodních věd a tak jsem byl připravován, a to od roku 1710 do 1744, kdy mi Nebe bylo otevřeno.“

Jeho uvedení do duchovního světa bylo nutné v zájmu poslání, jež měl splnit. Měl přesvědčit lidi o reálnosti onoho světa. Musel tedy na základě zřejmé zkušenosti poznat, že člověk je nesmrtelný, že všechny lidské schopnosti a síly zůstanou po smrti hmotného těla zachovány. Duchovní svět je okolím ducha člověka. Fyzickou smrtí navždy končí lidská existence v tomto světě. Vědomí člověka pak procítá ve skutečnosti dalšího života.

V díle nazvaném *Nebe a peklo* (1758) Swedenborg popisuje duchovní svět. Líčí jeho stvoření a uspořádání. V oné oblasti, tvrdí, jsou všichni, kteří kdy žili kdekoli na zemi. Lidstvo tam není ohromným neorganizovaným davem. Je roztrženo do skupin, čili společností, lišících se vlastnostmi, tedy kvalitami života. Určitá hodnota lásky či vůle člověka přivádí k těm, kteří jsou téhož uzpůsobení. Z toho důvodu Swedenborg učí, že život člověka na zemi určuje ráz jeho posmrtného života. Soud, který očekává každého muže i ženu, nemá být pokládán za trest nebo za odměnu. Požíváje plné svobody dané Bohem, je člověk přitahován k společnostem, jejichž charakter a život se podobají jeho vlastním. Onou „Velikou propastí“, která dělí nebe od pekla, je protiklad mezi pekelnou láskou, čili láskou k sobě, a láskou nebeskou, která je láskou k Bohu a k bližnímu.

Ačkoliv dílo *Nebe a peklo* je toliko jedním z menších Swedenborgových teologických spisů, přece jen představuje novou éru v náboženském a filozofickém myšlení lidstva. Žádná rekonstrukce teologie nemůže obstát, pokud bude ignorovat toto zjevení osudu člověka a duchovního pozadí světových událostí. Závoj, který po tolik tisíciletí zakrýval pravdu o příštím životě člověka, byl odstraněn. Fyzickému vesmíru je vykázáno jeho skutečné místo v systému stvoření. Bylo o něm zjeveno, že je pouhým lůnem, z něhož se rodí nejreálnější a trvalý život člověka.

Swedenborg tvrdí, že přednosti, jichž se mu dostalo, mu byly dány pouze pro určitý, přesně vytyčený účel. Jeho poslání je označeno za podstatnou součást Božského díla ke spáse lidstva. Lidstvo totiž prošlo několika různými věky. Každému věku se od Boha dostalo jistého zjevení, které se hodilo k jeho rázu a potřebám. Hebrejští patriarchové a jejich potomstvo byli povoláni a Božskou Prozřetelností vedeni z důvodu, aby uctívání jediného

pravého Boha mohlo být na zemi udržováno, aby zjevení onoho Boha mohlo být dáno a uchováno. Jiné období v duchovních dějinách lidstva započalo vtělením Boha. Pán Ježíš Kristus byl ve svém životě na zemi Bůh zjevivší se lidem v Člověčenství, které na Sebe zrozením vzal. Pravda, která byla inspirací oznámena evangelistům a je obsažena v evangeliích a v knize Zjevení Janova, byla dalším poskytnutím duchovního světla, jehož se nemohlo dostat dřívějším věkům.

Swedenborgovo význačné poselství bylo nezbytné proto, aby za jeho dnů bylo na světě zahájeno nové duchovní období. Ryzost a prostota starodávné křesťanské víry totiž vymizely. I byl učiněn krok k výstavbě nového světa, k výchově nového ducha lidí, k zřízení nové církve, jejíž víra by přeskočila za dosud existující hranice a během doby by začala inspirovat celé lidstvo.

Nejsmělejší a nejúžasnější prohlášení učiněné Swedenborgem se týkalo tohoto počátku nového duchovního omilostnění. V posledním teologickém díle, které vydal pod názvem Právě křesťanské náboženství, napsal:

„Ježto Pán nemůže Sebe projevit v osobě ... a přece předpověděl, že přijde a založí Novou církev, která je Nový Jeruzalém, vyplývá z toho, že učiní tak skrze člověka, který by nejen mohl přijmout nauku této církve svým rozumem, nýbrž ji také uveřejnit tiskem. Ze Pán přede mnou, služebníkem Svým, se zjevil a mne k tomuto úkolu vyslal, a že poté zrak mého ducha otevřel a tak mne uvedl do duchovního světa a dovolil mi vidět nebesa a pekla, jakož i rozmlouvat s anděly a duchy. A to nyní nepřetržitě již mnohá léta dosvědčuji v pravdě, a rovněž, že od prvního dne onoho povolání jsem nepřijal nic, co se týče nauk oné církve od nějakého anděla, nýbrž od samotného Pána, když jsem četl Slovo.“

Druhý příchod Páně není již opakováním prvního. Na rozdíl od obecného mínění v sobě nezahrnuje další vtělení Páně. Podobně jako první příchod, byl i druhý uskutečněn skrze konečné lidské zprostředkování. Takovým způsobem je zachováván jen Božský řád. Skrze zprostředkování Panny Marie postupovalo vtělení Boží na základě prostředků řádu. Lidská víra nebyla vynucována nějakým náhlým divadelním zjevením se Boha. Víra byla zažehnuta, když lidé, slyšíce slova Páně a jsouce svědky Jeho skutků poznali, že On je vtělený Bůh.

„Druhý příchod Páně,“ píše Swedenborg, „není v osobě, nýbrž ve Slově, které je od Něho a jest On sám.“ (Právě křesťanské náboženství, 780.)

„Aby mohl být ustavičně přítomen, odhalil mi duchovní smysl Svého slova, v němž Božská Pravda je ve svém světle, a v tomto světle je On ustavičně přítomen.“ (Právě křesťanské náboženství, 780.)

V první kapitole spisu *Nový Jeruzalém a jeho nebeská nauka* Swedenborg naznačuje, že doslovný smysl Slova Božího v sobě chová duchovní smysl, jehož podstatu byl pověřen odhalit. Jako příklad je uvedeno, kterak apoštol Jan, sestupující od Boha z nebe popisuje svaté město. V čistě přirozeném smyslu slov, jimiž je ono vidění popsáno, jsou obsaženy podrobnosti duchovního myšlení a náboženského života, které budou charakterizovat nově zřízenou církev na zemi. Jako Nový Jeruzalém byl viděn „sestupující dolů od Boha z nebe“, tak celá soustava duchovní pravdy, která má učinit a osvěcovat lidstvo, veskrze Božská svým původem. Skrytě je obsažena ve Slově.

Zbytek knihy tvoří stručný výklad hlavních nauk obsažených ve Swedenborgových teologických spisech. Jsou to nauky, které mají vztah nejen k lidskému rozumu, nýbrž též k vůli a životu člověka. Hlavní Boží podstatou je Láska, proto celá Swedenborgova soustava učení představuje odhalení toho, co tento výraz obsahuje, i prostředků, jimiž by ona láska mohla být vštípena do jednotlivých srdcí a způsobit proměnu společenského života lidské rasy. „Veškeré náboženství se vztahuje k životu“ napsal Swedenborg, „a životem

náboženství je konání dobra.“ Nebeská nauka v celém svém zjevení člověku o jeho duchovní podstatě směřuje k jedinému cíli: aby skutky člověka čím dále tím více vyvěraly z lásky vštípené do srdce Bohem.

Odůvodnění takovýchto tvrzení, předkládaných Swedenborgem, se může dostavit teprve když jednotliví čtenáři životnost a zdravý smysl jeho učení rozpoznají. V tomto případě, jako v jiném dřívějším, je odpověď učená na každé překvapení, na každé váhání, na jakýkoli úžas a pochybování tato: „Pojď a hled’.“

Swedenborg zemřel 29. března 1772, když dlel na jedné ze svých četných cest do Anglie. Téměř třicet let žil v tichém ústraní. Za hranice cestuje toliko za tím účelem, aby byl přítomen vydání svých děl. Ti, kdož ho znali, ho líčí jako muže nejen učeného, nýbrž i jako člověka s prostými, uhlazenými a příjemnými způsoby. Veselý ve společnosti, milovník dětí a libující si ve společnosti inteligentních přátel, byl přístupem všem a získal si hlubokou lásku těch, kdož ho znali blíže.

Více než sto let po jeho smrti, na jaře r. 1908, fregata švédského královského loďstva opustila Dartmouth v Anglii. Plavila se do Carlskrony ve Švédsku. Převážela tělesné pozůstatky tohoto slavného muže. Ostatky, které ode dne pohřbu odpočívaly v kryptě Švédského chrámu v Londýně, si vyžádala Swedenborgova rodná země. Nyní jsou uloženy v mramorovém sarkofágu v katedrále v Upsale.

EMANUEL SWEDENBORG

NOVÝ JERUZALÉM A JEHO NEBESKÁ NAUKA

Hleďte nejprve království Boží, a vše bude vám přidáno. (Matouš 6, 33.)

Poznámka

V původním latinském výtisku, vydaném v Londýně r. 1758, Swedenborg k jednotlivým kapitolám připojil odvolání na své dílo Arcana Coelestia, v němž jsou tyto nauky vyloženy zevrubněji. Uvedená odvolání byla v tomto vydání vypuštěna, čímž vznikly mezery v číslování jednotlivých odstavců.

Číslo kapitol a veršů z Písma byla v předloženém vydání pozměněna, aby souhlasila s běžným vydáním bible. Vydání biblí, používaných Swedenborgem, se v tomto směru nepatrně liší. V překladu citátů za základ posloužil překlad použitý v biblí. Swedenborgův latinský překlad však má jiný smysl, sledován byl tedy ten jeho.

Tento překlad je nový. Přestože se překladatel snažil latinu vyjádřit běžnou řečí, účelem bylo přesné zachování originálu. Swedenborgovy odborné výrazy („dobro lásky“, „vnitřní člověk“, „proprium“ atd.) byly podány doslovně, aby vyhovovaly svému účelu.

E. C. MONGREDIEN, překladatel anglického vydání

(1)

O NOVÉM NEBI A NOVÉ ZEMI, A CO ZNAČÍ NOVÝ JERUZALÉM

(1)

V Apokalypse se praví:

„Viděl jsem nebe nové a zemi novou, neboť první nebe a první země pominuly. A viděl jsem město svaté, Jeruzalém nový, sestupující od Boha z nebe, připravený jako nevěsta muži svému, mající zeď velikou a vysokou, mající dvanáctero bran, na branách dvanáctero andělů a jména napsána, kterážto jsou dvanáctera pokolení izraelských. A zeď městská měla základů dvanáctero a na nich jména dvanácti apoštolů Beránkových. Rozložení toho města je čtyřhranné, je stejně dlouhé jako široké. I naměřil toho města tou třtinou dvanácte tisíc honů, délka pak jeho, i šířka a výška jsou stejné. I změřil zeď jeho, sto čtyřicítí a čtyř loktů, mírou člověka, kteráž je mírou anděla. A byly zdi jeho stavěny jaspisem, město pak samo bylo zlato čisté, podobné sklu čirému. A základní městské zdi z všelikého drahého kamení. Dvanácte bran dvanácte perel bylo, a ulice města zlato čisté, jako průhledné sklo. Sláva Boží osvěcovala je a svíce jeho byla Beránek. Národové, kteří by k spasení přišli, ve světle jeho procházeti se budou, a králové zemští přenesou slávu a čest svou do něho.“ (Kap. 21,1. 2., 12. až 24.)

Člověk, který toto čte, nerozumí tomu jinak, než doslovně, že totiž viditelné nebe se zemí zaniknou, a že vznikne nové nebe, že na novou zemi sestoupí svaté město Jeruzalém, že jeho rozměry budou odpovídat onomu popisu. Andělé to však chápou zcela jinak. Totiž každý detail chápou duchovně, kdežto člověk má přirozený postoj. Jak to chápou andělé, takový je význam - a to je vnitřní, čili duchovní smysl Slova). „Novým nebem a novou zemí“ se rozumí ve vnitřním, neboli duchovním smyslu, v němž jsou andělé, nová církev jak na nebi, tak na zemi. O církvi na obou zmíněných místech bude řeč později. „Městem Jeruzalémem sestupujícím od Boha z nebe“ se rozumí nebeská nauka, „délkou“, „šířkou“ a „výškou“, které jsou stejné, se chápe veškeré dobro a pravda oné nauky. Jeho zdi se rozumějí její ochranné pravdy. Mírou zdí, která je 144 loktů, mírou člověka, to je anděla, se nahlíží ony veškeré ochranné pravdy v souboru a jejich jakost. „Dvanácti branami“, které jsou z perel, se chápou uvozující pravdy. Rovněž tak „dvanáct andělů na branách“, „základy zdí“, které jsou „z všelikého kamení drahého“, je třeba chápat jako poznatky (vzhledem k duchovnímu životu), na nichž je ona nauka založena: Pod pojmem „dvanáct kmenů izraelských“ se vidí všechny věci církve v celku i v detailech, podobně „dvanáct apoštolů“. „Zlatem“ podobajícím se čistému sklu, z něhož je město a ulice, se chápe dobro lásky, z něhož nauka se svými pravdami prosvítá, „národy, které by spaseny byly“ a „králi země, kteří slávu a čest do něho přenesou“, se rozumějí všichni ti z církve, kdož jsou v dobru a v pravdě. Jako „Bůh“ a „Beránek“ se nahlíží Pán co do svého Božství a Božského Člověčenství. Takový je duchovní smysl Slova, jemuž za základ slouží přírodní smysl, který je doslovným smyslem. Oba, jak duchovní tak přírodní smysl, tvoří pomocí souvztažností celek. Není na místě dokazovat, že ve všech věcech se skrývá takový duchovní význam, neboť to není úkolem tohoto spisu. Podložené to však lze nalézt v díle *Nebeské tajemství*.

(2)

Dříve než se bude hovořit o Novém Jeruzalému a jeho nauce, budiž něco řečeno o Novém Nebi a Nové Zemi. Ve spisu *Poslední soud a ztroskotaná Babylónie* se pravilo, co se má chápat pod Prvním Nebem a První zemí, které zanikly. Když zmizely, když tedy došlo k poslednímu soudu, bylo Pánem stvořeno, tj. vytvořeno, Nové Nebe. To se zrodilo ze všech těch, kdož po příchodu Páně až po tuto dobu žili život víry a účinné lásky, jelikož jen právě to

byly formy nebe. Podoba nebe, podle níž se tam děje veškeré sdružování a sdělování, je vzhledem Božské Pravdy a Božského Dobra vycházejícím z Pána. Zmíněnou formu si člověk, co do svého ducha osvojuje životem podle Božské Pravdy. Podoba nebes je z toho, viz dílo *Nebe a peklo*, jakož i všichni andělé jsou formami nebe. Z toho lze poznat, z kterých (bytostí) je Nové Nebe utvořeno, a tudíž i jaké je - že je totiž harmonické. Neboť kdo žije život víry a účinné lásky, miluje bližního jako sebe samého, láskou ho spojuje se sebou, střídavě a vzájemně, jelikož láska je v duchovním světě spojením. Proto, jestliže všichni jednájí podobně, vzniká z mnohých, dokonce z nesčetných společností, které jsou podle formy nebes sdruženy, stejnomyslnost, a povstává takřka jedinec, neboť není zde nic, co by odlučovalo a dělilo, nýbrž všechno jen pojí a sjednocuje.

(3)

Poněvadž toto nebe bylo utvořeno ze všech těch, kdož od doby Páně až po dobu přítomnou takovými byli, je zřejmé, že ho tvoří jak křesťané, tak pohané. Většinou je však sestaveno ze všech dětí, které od doby Páně v celém zemském okrsku zemřely, neboť ty všechny byly Pánem přijaty a v nebi vychovávány, jakož i vyučovány anděly. Tak byly zachovány neporušené, aby s ostatními mohly tvořit Nové Nebe. Z toho lze usoudit, jak veliké ono nebe je. Všichni, kdož v dětství umírají, jsou v nebi vychováni a stávají se anděly, viz dílo *Nebe a peklo*. Nebe je utvořeno z pohanů, stejně jako z křesťanů.

(4)

Dále, co se týče Nového Nebe, je nezbytné vědět, že je odloučeno od Starého Nebe. Tedy od těch, kdož žili před příchodem Páně, nicméně jsou s Novým Nebem uspořádáni do celku, takže společně tvoří jediné nebe. Příčina, proč je Nové Nebe odloučeno od Starého, spočívá v tom, že ve starých církvích nebylo jiné nauky, než nauky o lásce k Bohu a o účinné lásce. Tehdy nikdo nic nevěděl o nauce o víře oddělené od lásky. Z uvedené příčiny Stará Nebesa tvoří horní oblasti, Nové Nebe oblast pod nimi, neboť nebesa jsou oblastmi, které jsou nad sebou. V nejvyšších kruzích jsou ti, kdož jsou zvaní nebeskými anděly, z nichž většina pochází z Nejstarší Církve. Ti, kdož tam jsou, jsou nazýváni nebeskými anděly pro nebeskou lásku, která je láskou k Pánu. V oblastech pod nimi jsou ti, jimž se říká duchovní andělé, z nichž většina pochází ze Staré Církve. Ti, kdož tam jsou, zvou se duchovními anděly díky duchovní lásce, jíž je účinná láska k bližnímu. Pod nimi jsou andělé, kteří žijí v dobru víry. Jimi jsou ti, kdož žili život víry. Žít život víry je totéž, jako žít podle nauky své církve, žít však je chtít a jednat. Nicméně veškerá zmíněná nebesa pomocí zprostředkovaného a bezprostředního vlivu Pána tvoří jediné nebe. Ucelenější obraz těchto nebes lze získat z toho, co je v díle *Nebe a peklo* ukázáno. A to v části o dvou královstvích, na něž se nebesa dělí, a v pasáži o třech nebesích, o bezprostředním a zprostředkovaném vlivu ve výňatcích z díla *Nebeská tajemství*, a o Nejstarší a Staré Církvi ve spisu *Poslední soud a ztroskotaná Babylonie*.

(5)

Tolik o Novém Nebi. Nyní budiž něco řečeno o Nové Zemi. Novou Zemí se rozumí Nová Církev na zemi. Když totiž přestává existovat dřívější církev, je Pánem založena Nová Církev, neboť Pán pečuje o to, aby na zemi církev byla ustavičně, poněvadž církví děje se spojení Pána s lidským pokolením a nebe se světem. V církvi je Pán znám, v ní jsou božské pravdy, jimiž je člověk spojován. Nová Církev se nyní zakládá, viz spis *Poslední soud*. Nová církev je označena Novou Zemí, je z duchovního smyslu Slova, neboť v tomto smyslu se pod slovem „země“ nechápe žádná země, nýbrž lid, který na ní žije, a jeho kult Boha. Takový je duchovní význam „země“. Kromě toho „zemí“, není-li připojeno její pojmenování, se rozumí Kanaan a v zemi Kanaan byla církev od dob nejstarších. Z toho důvodu všechna místa, která tam jsou, s horami a řekami, jak jsou ve Slově pojmenována, představují předobraz a ony věci, které tvoří nitro církve a jsou zvány jejími duchovními věcmi. Jelikož, jak bylo řečeno, slovem „země“ ve Slově se chápe Kanaan, označuje se tím církev a podobně slovy „Nová

Země“. Proto se také v církvi stalo zvykem mluvit o nebeské Kanaan a charakterizovat jí nebe. V díle Nebeská tajemství se na mnoha místech zmiňovalo, že v duchovním smyslu Slova se církví rozumí země Kanaan.

(6)

Budiž ale stručně uvedeno, co se rozumí Jeruzalémem ve Slově, v jeho duchovním smyslu. Pod Jeruzalémem se chápe sama církev vzhledem ke své nauce, a to z důvodu, že tam v zemi Kanaan a nikde jinde byl chrám, byl oltář, kam se přinášely oběti a vládl kult Boží. Proto se tam ročně slavily tři slavnosti. Bylo přikázáno, že v celé zemi vše, co je mužského pohlaví, se k nim má dostavit. Proto tedy Jeruzalémem je v duchovním smyslu označena církev vzhledem ke své bohoslužbě, anebo, což je totéž, vzhledem k nauce, jelikož bohoslužba bývá předepisována v nauce a děje se podle ní. Že se praví: „město svaté, Jeruzalém nový, sestupující od Boha z nebe“, děje se proto, že v duchovním smyslu Slova obcí a městem je označována nauka, svatým městem nauka Božské Pravdy, protože Božská Pravda je to, co je ve Slově nazýváno svatým. Že se nazývá Novým Jeruzalémem má tutéž příčinu, z níž „země“ byla nazvána „novou“, neboť, jak právě bylo řečeno, „země“ značí církev a Jeruzalém církev vzhledem k nauce. Praví se „od Boha a z nebe sestupující“ proto, že veškerá Božská Pravda, z níž pochází nauka, sestupuje s nebe od Pána. Že Jeruzalémem se nerozumí město, ačkoliv město bylo viděno, vysvítá zřetelně z toho, že se praví, že Jeho výška“ je jako délka a šířka, 12 000 honů (verš 16), a že „míra jeho zdí“, která byla 144 loktů, byla mírou člověka, to je anděla (verš 17). Dále se praví: „připravena jako nevěsta muži svému“ (verš 2), a poté, že anděl pravil : „Pojď, ukážu ti nevěstu, manželku Beránkovu.“ A ukázal mi svaté město, Nový Jeruzalém (verš 9). Je to církev, která je ve Slově nazývána „nevěstou“ a „chotí“ Páně, „nevěstou“, dříve než je spojena, a „chotí“, když byla spojena.

(7)

Co se týče nauky, jež nyní následuje, rovněž pochází z nebe, poněvadž je duchovního smyslu Slova a duchovní smysl Slova je totožný s naukou, která je v nebi, neboť v nebi, právě tak jako na zemi, je církev, protože tam je Slovo a nauka ze Slova, jsou tam chrámy a v nich se káže, jelikož církev ní a státní správa jsou tam slovem: mezi tím, co je v nebesích a tím, co je na zemi, ne ní jiného rozdílu, než že vše v nebi je v dokonalejším stavu, poněvadž je tam všechno duchovní. Věci duchovní co do dokonalosti daleko předstihují věci přírodní. Že takové věci v nebi jsou, potvrzuje dílo Nebe a peklo, zejména kapitola o Panování v nebi a pasáž o Bohoslužbě. Z toho plyne, co je naznačeno tím, že svaté město, Nový Jeruzalém, bylo spatřeno sestupující od Boha z nebe. Nyní však hodlám přikročit k nauce samotné, která je určena pro Novou Církev, a která, jelikož mi byla zjevena nebem, je nazvána nebeskou naukou, neboť vysvětlit ji - je úkolem tohoto spisu.

(2)

PŘEDMLUVA K NAUCE

(8)

Ve spisu Poslední soud a ztroskotání Babylónie se poukazovalo na fakt, že konec církve nastává, neexistuje-li žádná víra, neboť již není žádná účinná láska. Církve se v křesťanském světě rozeznávaly jediné podle toho, co bylo věcí víry. Ačkoli není víry tam, kde není účinné lásky, hodlám zde nauce nabídnout něco málo stran nauky o účinné lásce Starých. Bylo řečeno: církve v křesťanském světě, a jimi se rozumějí církve protestantů, čili evangelíků, nikoli papežských, jelikož u nich není křesťanské církve, neboť kde je církev, tam je vzýván

Pán a čteno Slovo, jinak je tomu u papežských: zde jsou místo Pána uctíváni oni a lidu se brání číst Slovo, i diktát papežův se mu staví na roven, dokonce je nad ně postaven.

(9)

Nauka o účinné lásce, která je naukou života, byla naukou i ve Starých Církvích (o těchto církvích se mluví v díle Nebeská tajemství). Nauka pojila veškeré církve a z mnoha církví činila jedinou, neboť ony za lidi církve uznávaly všechny, kdož žili v dobru účinné lásky a nazývaly je bratry. Nehledě na to, že se od sebe značně lišily v pravdách, jež jsou dnes nazývány pravdami víry. Vyučovaly těmto pravdám, což náleželo k jejich skutkům účinné lásky. Lidé však nebyli rozmrzelí, jestliže někdo nepřijal názor druhého, neboť věděli, že každý přijímá pouze tolik pravdy, kolik je v dobru. Jelikož Staré Církve byly tohoto rázu, lidé byli vnitřními, a jelikož byli vnitřními, byli moudřejšími. Neboť kdo je v dobru lásky (k Bohu) a v účinné lásce, je co do svého Vnitřního Člověka v nebi, a zde, vzhledem k němu, v některé andělské společnosti, jež je v podobném dobru. Proto se také jejich mysl povznášela k nitru a v důsledku toho byli moudří, neboť um může pocházet pouze z nebe, tedy skrze nebe od Pána, v nebi však je moudrost, poněvadž tam žijí v dobru. Moudrostí je: vidět pravdu ze světla pravdy. Světlem pravdy je ono světlo, které je v nebi. Ale postupem času této staré moudrosti ubývalo, neboť tak, jak se lidské pokolení vzdalovalo od dobra lásky k Pánu a lásky k bližnímu, tato láska je nazvána účinnou láskou, vzdalovalo se také od moudrosti, protože tou měrou se vzdalovalo od nebe. Tím se stalo, že člověk se z vnitřního stal vnějším, a to postupně. Když se pak člověk stal vnějším, stal se světským a tělesným, a je-li takový, málo se stará o věci nebeské, neboť pak jej zajímá nádhera pozemských lásek a s nimi i zlo, které je člověku na základě těchto lásek příjemné, -a pak to, co slyší o životě po smrti, o nebi a pekle, o duchovních věcech, je takřka mimo něho, nikoliv uvnitř, jak by se slušelo. Z toho rovněž plyne, že nauka o účinné lásce, která u Starých byla v tak veliké vážnosti, dnes náleží k zaniklým věcem. Ostatně kdo dnes ví, co je účinná láska v pravém smyslu, a co je v pravém smyslu bližní, ač nauka učí nejen tomu, nýbrž i mnoha jiným věcem, z čehož dnes není znám ani tisící díl. Celé Písmo svaté není ničím jiným, než naukou lásky (k Bohu) a účinné lásky, čemuž učí i Pán:

„Milovat budeš Pána Boha svého, z celého srdce svého a ze vší duše své a ze vší mysli své. To je první a veliké přikázání. Druhé je mu podobné: Milovat budeš bližního svého jako sebe samého. Na těchto dvou přikázáních leží celý zákon i proroci.“ (Mat. 22, 37, 38, 39).

Zákon a proroci jsou Slovo jak v celku, tak v detailech.

(3)

DOBRO A PRAVDA

(11)

Vše ve vesmíru, co je podle Božského řádu, se vztahuje k dobru a pravdě. V nebi a na světě neexistuje nic, co by se nevztahovalo k těm dvěma. Příčina je ta, že jak dobro tak pravda vycházejí z Božství, z něhož pochází všechno.

(12)

Z toho je jasné, že pro člověka není nic užitečnějšího než vědět, co je dobro a co pravda, a jak se to vztahuje k onomu, a jak se to s oním spojuje. Nejvíce to však potřebuje člověk církve, neboť stejně jako se všechny věci nebe vztahují k dobru a pravdě, se k nim pojí i věci církve, neboť dobro a pravda nebes jsou dobrem a pravdou církve. To je také příčina, proč

se začalo (zde) dobrem a pravdou.

(13)

V souladu s božským řádem mají být dobro a pravda spojeny, nikoliv odloučeny, aby byly jedno a nikoli dvě, neboť svázány vycházejí z Božství a spoutány jsou v nebi. Mají být tudíž spojeny i v církvi. Svazek dobra a pravdy se v nebi nazývá nebeským manželstvím, neboť v tomto manželství tam jsou všichni. Z toho vyplývá, že ve Slově nebe bývá přirovnáno k manželství, a že Pán sluje ženichem a chotěm, nebe pak nevěstou a chotí, a podobně i církev. Že nebe a církev jsou tak nazývány, má svůj původ v tom, že ti, kdož tam jsou, přijímají Božské Dobro v pravdě.

(14)

Veškerý rozum a moudrost, jež mají andělé, vznikají z tohoto manželství, a žádné z dobra odloučeného od pravdy, nebo z pravdy odloučené od dobra. Totéž se týká lidí církve.

(15)

Jelikož se spojení dobra a pravdy podobá manželství, je zjevné, že dobro miluje pravdu, a naopak, že pravda miluje dobro, a že každé z nich touží být spojeno s tím druhým. Člověk církve, který takovou láskou a touhou neoplývá, v nebeském manželství není. Církev v něm tudíž ještě není, neboť ji tvoří spojení dobra a pravdy.

(16)

Dobro je různé, ve všeobecném smyslu existuje duchovní a přírodní dobro. Oboje je spojeno v pravém morálním dobru. Stejně jako s dobrou je to s pravdami, neboť pravdy jsou příslušností dobra a jeho formami.

(17)

Podobně jako je tomu s dobrem a pravdou, je tomu se zlem a lží. Jako se vše ve vesmíru, co je v souladu s božským řádem, vztahuje k dobru a pravdě, tak i vše, co se mu přičítá, se vztahuje ke zlu a nepravdě. Dále, jako dobro miluje spojení s pravdou a naopak, zlo miluje spojení s nepravdou a naopak. A ještě dále, stejně jako se veškerý rozum a moudrost rodí ze spojení dobra, a pravdy, i veškeré bláznovství a pošetilost se rodí ze spojení zla a nepravdy. Spojení zla a nepravdy se nazývá pekelným manželstvím.

(18)

Z toho, že zlo a nepravda jsou opakem dobra a pravdy vysvítá, že pravda nemůže být spojena se zlem, a rovněž tak dobro s nepravdou a zlem. Jestliže se pravda připojí ke zlu, není již pravdou, nýbrž nepravdou, jelikož je zfalšována. Pokud se dobro připojí k nepravdě zla, není již dobrem, nýbrž zlem, jelikož je poskvrněno. Ale nepravda nepocházející ze zla může být s dobrem spojena.

(19)

Nikdo, kdo z přesvědčení a života setrvává ve zlu a z něho v nepravdě, nemůže vědět, co je dobro a pravda, neboť věří, že jeho zlo je dobrem. Proto také věří, že jeho nepravda je pravdou. Každý, kdo z uvědomělosti a života je v dobru a z něho v pravdě, může chápat, co je zlo a nepravda. Je to důsledek faktu, že veškeré dobro a jeho pravda jsou svou podstatou nebeské. Byť by ve své podstatě nebeské nebyly, přece jen jsou nebeského původu. Veškeré zlo a jeho nepravda jsou ve své podstatě pekelné, i to, co ve své podstatě pekelné není, je pekelného původu. Všechno nebeské je ve světle, ale všechno zlé je v temnotě.

VŮLE A ROZUM

(28)

Člověk má dvě vlastnosti, které vytvářejí jeho život. Jedné se říká vůle, druhé rozum. Lze je od sebe rozeznat. Jsou však utvořeny tak, že mají být jedno, a jsou-li jedno, jmenují se mysl. Jsou tudíž lidskou myslí, a celý život člověka je v nich.

(29)

Tak jako se vše ve vesmíru, co je v duchu božského řádu, vztahuje k dobru a pravdě, tak vše lidské má vztah k vůli a rozumu, neboť dobro je pro člověka součástí jeho vůle. Pravda v něm přísluší jeho rozumu, neboť obě vlastnosti, čili oba životy člověka, jsou jejich přijímacími schránkami a subjekty. Vůle je přijímací schránkou a subjektem všech věcí dobra, pro rozum je přijímací schránkou a subjektem všech věcí pravdy. Dobro a pravda člověka nejsou nikde jinde. Poněvadž dobro a pravda člověka nikde jinde nejsou, není ani láska a víra jinde, neboť patří k dobru a dobro k lásce, kdežto víra přísluší pravdě a pravda víře.

(30)

Jelikož se všechno ve vesmíru vztahuje k dobru a pravdě, a veškeré věci církve k dobru lásky a pravdě víry, je i člověk člověkem právě zmíněnými vlastnostmi. Proto se o nich v této nauce pojednává, jinak by o nich nemohl člověk mít představu a neměl by základ pro své myšlení.

(31)

Rovněž vůle a rozum tvoří ducha člověka, neboť jeho moudrost a rozum v nich mají své sídlo a život vůbec, tělo je jenom po slušném nástrojem.

(32)

Není nic důležitějšího než vědět, jakým způsobem vůle a rozum tvoří jedinou mysl. Formují ji stejně jako dobro a pravda tvoří jeden celek, neboť manželství mezi vůlí a rozumem je totéž, jako mezi dobrem a pravdou. Jaké je toto manželství, lze plně pochopit z toho, co bylo výše řečeno o dobru a pravdě: že totiž tak, jako dobro je vlastním Ess (Bytím) té které věci, a pravda Existerie (Projevem, trváním) věci odvozené z Esse, tak vůle člověka je vlastním Esse jeho života a rozum je Existerie jeho života odvozený z něho, neboť dobro, které přísluší vůli, se vytváří ve formě rozumu a stává se viditelné.

(33)

Ti, kdož žijí v dobru a pravdě, mají vůli a rozum. Ti, kdož setrvávají ve zlu a nepravdě, nemají vůli a rozum, nýbrž místo vůle chtíč (cupido) a místo rozumu vědění (scientia). Ve skutečnosti je totiž lidská vůle přijímací schránkou dobra a rozum je přijímací schránkou pravdy, přičemž vůle nemůže být vyjádřena zlem a rozum nepravdou, neboť jsou opačné. A to, co je protichůdné, se ruší. To je příčinou toho, že člověk, který je ve zlu a tím i nepravdě, nemůže být nazván soudným, moudrým a rozumným. U zlého (člověka) je také uzavřeno nitro mysli, kde vůle a rozum mají především své sídlo. Věří se, že i zlí mají vůli a rozum. Praví se, že chtějí a rozumějí, avšak jejich chtění není nic jiného, než „chtíč“ a jejich „rozumění“ nic více než „vědění“.

VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ ČLOVĚK

(36)

Člověk je stvořen tak, že je současně v duchovním a přírodním světě. Duchovní svět je ten, kde jsou andělé, přírodní, kde jsou lidé. A jelikož je člověk stvořen právě tak, je mu dáno nitro i zevnějšek. Nitro je v duchovním světě, zevnějšek v přírodním. Jeho nitro je to, co je Vnitřním Člověkem, jeho zevnějšek to, co je Vnější Člověkem.

(37)

Každý člověk má nitro a zevnějšek. Jinak je tomu u dobrých a jinak u zlých. Nitro u dobrých je v nebi a v jeho světle, a zevnějšek ve světě a jeho světle. Toto světlo je osvětlováno nebeským světlem. Tak jejich nitro a jejich zevnějšek působí jako jeden celek, jako příčina a účinek, anebo jako dřívější a pozdější. U zlých však je nitro ve světě a jeho světle, zevnějšek je v tomtéž. Proto nevidí nic ze světla nebeského, nýbrž pouze ze světla světa, které je pro ně světlem přírody. Proto mají věci nebeské v temnotě a ty, které jsou světské, jsou ve světle. Z toho plyne, že dobří mají Vnitřního Člověka a Vnějšího Člověka, zlí však Vnitřního Člověka nemají, pouze vnějšího.

(38)

Vnitřní člověk je ten, který je zván Duchovním Člověkem, neboť je ve světle nebes, jejichž světlo je duchovní. Vnější Člověk je ten, který je zván Přírodním Člověkem, jelikož je ve světle světa, jehož světlo je přírodní. Člověk, jehož nitro je ve světle nebeském a zevnějšek ve světle světa, je Duchovním Člověkem vzhledem k oběma. Naopak člověk, jehož nitro není ve světle nebeském, nýbrž toliko ve světle světa, v němž je i zevnějšek, je vzhledem k oběma Přírodním Člověkem. Je to duchovní člověk, který je ve Slově označen jako „živý“, kdežto přírodní člověk coby „mrtvý“.

(39)

Člověk, jehož nitro je ve světle nebes a zevnějšek ve světle světa, myslí právě tak duchovně jako přírodně, avšak v tomto případě jeho duchovní myšlení plyne do přírodního a zde je zaznamenáno. Člověk, jehož nitro se zevnějškem jsou ve světle světa, nemyslí duchovně, nýbrž hmotně, neboť myslí z takových věcí, které jsou v přírodě světa, a ty jsou všechny hmotné. Duchovně myslet je o věcech myslet tak, jak jsou samy v sobě, pravdy ze světla pravdy vidět, a dobro z lásky k dobru vycítit, rovněž vidět jakosti věcí a vycítit jejich působnost odtažitě od hmoty, avšak hmotně myslet je myslet, vidět a vnímat ony věci ve spojitosti s hmotou a ve hmotě, tudíž poměrně hrubě a temně.

(40)

Duchovní Vnitřní Člověk, pozorován sám v sobě, je andělem nebeským, pokud ještě žije v těle, je ve společnosti s anděly, ačkoliv o tom neví. Po odloučení od těla přichází mezi anděly. Avšak pouze přírodní Vnitřní Člověk sám v sobě pozorován, je duchem, nikoliv andělem, a také pokud žije v těle, je ve společnosti s duchy. Ovšem s takovými, kteří jsou v pekle. Po odloučení od těla mezi ně přichází.

(41)

Nitro těch, kdož jsou duchovními lidmi, je skutečně také povznášeno k nebi, neboť je to nebe, které mají na zřeteli především. U těch, když jsou pouze přírodní, je nitro příslušící Mysli ve skutečnosti obráceno ke světlu, neboť oni mají na zřeteli výhradně svět. Nitro, které je součástí Mysli (mens), je u každého obráceno k tomu, co on nadevšecko miluje, zevnějšek, který patří duchu (animus), se obrací k tomu, k čemu je obráceno nitro.

(42)

Ti, kdož mají o Vnitřním a Vnější Člověku pouze povšechnou představu, se domnívají, že Vnitřní Člověk myslí a chce a Vnější Člověk mluví a jedná, poněvadž myšlení a chtění je cosi vnitřního a tudíž mluvení a jednání je cosi vnějšího. Je však třeba vědět, že člověk, jestliže myslí rozumně a chce myslet moudře, myslí a chce z duchovního nitra, že však člověk, jestliže nemyslí rozumově a nechce moudře, myslí a chce z přírodního nitra. Jestliže člověk o Pánu a o věcech Páně smýšlí dobře, dobře smýšlí o bližním a o jeho věcech, žádaje pro ně dobro, myslí a chce z duchovního nitra, jelikož tehdy myslí z víry pravdy, z lásky dobra a tudíž z nebe. Pokud ovšem člověk o nich smýšlí špatně a žádá pro ně zlo, pak myslí a chce z přírodního nitra, neboť tak činí z víry nepravdy a z lásky zla, tedy z pekla. Jakou měrou je člověk v lásce k Pánu a v lásce k bližnímu, takovou měrou je duchovním nitru. Myslí a chce z ní, rovněž z ní mluví a jedná. Naopak, jakou měrou je člověk v lásce k sobě a v lásce ke světu, takovou je v přírodním nitru. Myslí a chce z ní a rovněž z ní mluví a jedná.

(43)

Je to Pánem tak obstaráno a zařízeno, že stejnou měrou jakou člověk myslí a chce z nebe, se otevírá a formuje duchovní Vnitřní Člověk. Je otevírán z nebe až k Pánu, formován podle věcí nebeských. Obráceně však, jakou měrou člověk nikoliv z nebe, nýbrž ze světa myslí a chce, tou měrou se duchovní Vnitřní Člověk uzavírá a Vnější Člověk se otevírá. Je otevírán směrem ke světu a je formován k jeho věcem.

(44)

Ti, u nichž je duchovní Vnitřní Člověk otevřen z nebe k Pánu, jsou ve světle nebes a v osvětlení Pána, z toho v rozumu a moudrosti. Oni vidí pravdu, která je pravdou a vnímají dobro, které je dobrem. Naopak ti, u nichž je duchovní Vnitřní Člověk uzavřen, nevědí, že existuje Vnitřní Člověk, tím méně pak, čím je. Rovněž nevěří, že existuje Božství, stejně jako život po smrti a tudíž nevěří ve věci nebes a církve, jelikož pak jsou pouze ve světle světa. Osvícení odtud věří, že příroda je Božstvím, nepravdu vidí jako pravdu a zlo vnímají jako dobro.

(45)

Člověk, jehož nitro je natolik vnější, že nevěří v nic, než co může vidět očima a ohmatat rukama, se jmenuje *smyslový člověk*. Jím je přírodní člověk na nejnižším stupni, a tentýž setrvává v omylech vzhledem ke všem záležitostem církevní víry.

(46)

Nitro a zevnějšek, o nichž se pojednávalo, jsou nitrem a zevnějškem ducha člověka. Jeho tělo je pouze dalším připojeným zevnějškem, uprostřed něhož oba existují, neboť tělo nečiní nic ze sebe, nýbrž ze svého ducha, který v něm žije. Ještě je třeba vědět, že duch člověka po odloučení od těla, právě tak jako dříve, myslí a chce, mluví a jedná. Myšlení a chtění je jeho nitrem, mluvení a jednání jeho zevnějškem.

(6)

O LÁSCĚ VŮBEC

(54)

Vlastním životem člověka je jeho láska. A jaká je láska, takový je život, takový je dokonce celý člověk. Vládnoucí čili panující láska tvoří člověka. Tato láska v podřízenosti chová

mnohé lásky, které jsou jejími odvozeninami. Ty se objevují v různé podobě. Všechny jsou ovšem obsaženy v panující lásce a spolu s ní tvoří jediné království. Vládnoucí láska je jako jejich král a hlava. Ona je řídí a skrze ně, jakož i skrze zprostředkující účely, obrací zřetel ke svému cíli a snaží se ho dosáhnout, jediné ten je hlavním a konečným účelem všeho. Přímou i nepřímou. Součástí panující lásky je to, co je nadevšecko milováno.

(55)

Co člověk miluje nadevšecko, je ustavičně přítomno v jeho myšlení, i v jeho chtění a vytváří jeho nejvlastnější život. Například kdo statky miluje nad míru, ať jde o peníze nebo nemovitosti, se ve svém duchu neustále zaměstnává tím, jak šije opatřit. Vroucně se raduje, dosáhl-li jich a hluboce se rmoutí, ztratí-li je, jeho srdce je v nich. Kdo sebe miluje nadevšecko, má pokaždé na zřeteli sebe, myslí na sebe, mluví o sobě, jedná pro sebe, neboť jeho život je životem jeho já.

(56)

Co člověk nadevšecko miluje, to pokládá za konečný účel. Má na zřeteli všechno, co se ho týče i každý detail zvlášť. Ten je v jeho vůli jako skrytý proud řeky, přitahuje a strhuje, i když činí něco jiného, neboť on je ten, kdo ho živí. To je to, co se člověk snaží vypátrat u člověka a co vidí. Podle toho ho vede nebo s ním jedná.

(57)

Člověk je takový, jaká je panující láska jeho života. Jí se liší od jiných. Jeho nebe, je-li dobré, je uzavřeno v souladu s ní, stejně tak jeho peklo, je-li zlé. Ona je jeho nejvlastnější vůlí, jeho propletem a jeho přirozeností, neboť ona je vlastním bytím jeho života. Po smrti to nelze změnit, poněvadž je to člověk sám.

(58)

Každý cítí uspokojení a blaženost ze své panující lásky a z jejího ducha, neboť člověk příjemným označuje to, co miluje, jelikož to cítí. To, na co myslí a nemiluje, také může nazvat příjemným, avšak to není příjemností jeho života. Příjemností lásky je to, co je člověku dobrem. To, co je nepříjemné, je mu zlem.

(59)

Jsou dvě lásky, z nichž jakožto z vlastních zdrojů, plyne veškeré dobro a pravda. Známe dvě lásky, z nichž pochází veškeré zlo a nepravda. Dvě lásky, z nichž odvozujeme veškeré dobro a pravdu, jsou láska k Pánu a láska k bližnímu. Dvě lásky, z nichž pochází veškeré zlo a nepravda, jsou sebeláska a láska ke světu. Obě lásky jsou pravými opaky obou předchozích.

(60)

Obě lásky, z nichž vyplývá veškeré dobro a pravda, a které, jak bylo řečeno, jsou láska k Pánu a láska k bližnímu, tvoří nebe člověka. Proto také vládnou v nebi, a jelikož tvoří nebe člověka, tvoří jeho církev. Lásky, z nichž usuzujeme na veškeré zlo a nepravdu, a které, jak bylo řečeno, jsou sebeláska a láska ke světu, tvoří peklo člověka, tudíž v pekle vládnou.

(61)

Obě lásky, z nichž jsou veškerá dobra a pravdy, a které, jak bylo řečeno, jsou láskami nebeskými, otevírají a formují duchovního Vnitřního Člověka, poněvadž v něm přebývají. Ale obě lásky, z nichž jsou veškerá zla a nepravdy, panují—li, uzavírají a ničí duchovního Vnitřního Člověka. Způsobují, že člověk je přírodním a smyslovým po dle množství a kvality jejich panování.

SEBELÁSKA A LÁSKA KE SVĚTU

(65)

Sebeláskou je jediné sobě přát blaho a nikomu jinému, pouze když by to sloužilo k jeho vlastnímu prospěchu, dokonce ani církvi ne, ani vlasti, ani žádné lidské společnosti nebo spoluobčanovi, jakož i prokazovat jim dobré jediné pro vlastní dobrou pověst, čest a slávu. Nevidí-li tyto věci v dobru, jež jim prokazuje, praví ve svém srdci: „Co mi na tom záleží? Proč bych to dělal? Co z toho budu mít?“ A tak toho nechává. Z toho plyne, že ten, kdo žije v sebelásce, nemiluje církev, vlast, společnost, spoluobčany, ani cokoliv dobrého, nýbrž jediné sebe.

(66)

Člověk setrvává v sebelásce, když v tom, co myslí a činí, nemá na zřeteli bližního a tudíž společnost, tím méně Pána, nýbrž pouze sebe a ty, kdož jsou jeho, tedy vše, co dělá, provádí jen pro sebe a pro ty, kdož jsou jeho, a koná-li něco pro společnost a pro bližního, činí tak jen proto, aby to bylo vidět.

(67)

Bylo řečeno: pro sebe samého a pro své, neboť kdo miluje sebe, miluje také své. V užším smyslu jsou to jeho děti a vnuci. Širším všichni, kdož jsou s ním zajedno, a které označuje za své. Ty i sebe miluje, neboť je vidí takřka v sobě a sebe v nich. K těm, jež nazývá svými, náleží i všichni, kdož ho chválí, prokazují mu čest a klaní se mu.

(68)

Ten člověk žije v sebelásce, který bližním, v porovnání se sebou, pohrdá a pokládá ho za nepřítele, jestliže mu není příznivě nakloněn, nebo pokud mu neprokazuje čest a neklaní se mu. Ještě více v sebelásce setrvává ten, kdož proti němu kuje pomstu a přeje si jeho zkázu. Takoví lidé se libují v ukrutnosti.

(69)

Z přirovnání k lásce může vysvitnout, jaká sebeláska je. Nebeskou láskou je užitečné činy milovat pro užitečné skutky, čili dobro milovat pro dobro, jež člověk prokazuje církvi, vlasti, lidské společnosti a spoluobčanům. Kdo miluje pro sebe, nemiluje je jinak než jako služebníky, neboť mu slouží. Z toho vyplývá, že ten, kdo žije v sebelásce chce, aby mu církev, vlast, lidská společnost a spoluobčané sloužili a nikoliv on jim. Sebe staví nad ně a je pod sebe.

(70)

Dále, jakou měrou kdo vyzařuje nebeskou lásku, kterou je milovat prospěšné činy a dobro a pociťovat srdečnou blaženost, když skýtáno je jiným — tou měrou je veden Pánem, protože to je láska, v níž je On, a která od Něho pochází. Jakou měrou kdo žije v sebelásce, takovou je sám sebou veden. Jakou je sám sebou veden, takovou je veden svým propriem. Proprium člověka není nic než zlo, neboť ono je jeho dědičným zlem, jímž je milovat sebe více nežli Boha a svět více nežli nebe.

(71)

Sebeláska je rovněž taková, že jakou měrou jí kdo uzdu popouští, tedy do jaké míry jsou odstraněna zevní pouta, jimiž jsou: strach před zákonem a jeho tresty, před ztrátou dobré pověsti, cti a zisku, postavení a života, takovou měrou se vrhá do všeho. Tak, že chce nejen panovat nad celým zemským okrskem, nýbrž i nad nebem, dokonce nad Božstvím. Nikde

není pro ni hranic nebo konce. To spočívá v každém, kdo žije v sebelásce, ačkoliv to není zjevné světu, v němž jej zmíněné uzdy a pouta zadržují. Když takovému člověku v cestě stojí něco nemožného, nedá si pokoj, dokud se mu to nestane možným. I tom i v onom spočívá příčina, že člověk, který je v takovéto lásce, neví, že se v něm skrývá taková šílená a bezmezná žádost. Že je tomu tak, může každý vidět na mocnářích a králích, pro něž neexistují uzdy a nic není nemožné. Ti se vrhají dál a dál, podrobují si území a říše, jak jen se jim to daří. Baží po bezmezné moci a slávě. Ještě více je to vidět na těch, kdož svou vládu až na nebe rozšiřují a veškerou božskou moc Páně přenášejí na sebe. Neustále chtějí jít dál a dál.

(72)

Existuje dvojí způsob panování. Jedním je panování lásky k bližnímu, druhým panování sebelásky. Obě se svou podstatou zcela liší. Kdo panuje z lásky k bližnímu, chce dobro pro každého a nic nemá v oblibě tak, jako být prospěšný a tudíž Jiným sloužit“ (jiným sloužit znamená jiným z blahovůle činit dobro a být užitečný), to je jeho láskou a rozkoší jeho srdce. Raduje se tou měrou, jakou je povýšen do hodností, avšak neraduje se pro hodnoty, nýbrž pro užitek, který nyní může skýtat ve větším rozsahu a ve větší míře. Takové panování je v nebesích. Kdo panuje ze sebelásky, nežádá dobro pro nikoho, nýbrž jedině pro sebe. Každý užitečný čin, který uskuteční, má za účel jeho čest a slávu, které jsou pro něj jediným důležitým účelem. Jiným slouží pouze proto, aby mu sloužili a kořili se mu a aby mohl panovat. Neuchází se o hodnosti pro dobro, jež by mohl skýtat, nýbrž aby byl ve vyšším postavení, těšil se slávě a tím i rozkoši svého srdce.

(73)

Láska k panování zůstává každému i po životě na světě. Těm, kdož panovali z lásky k bližnímu, je také v nebi svěřeno jisté panování. Pak ovšem nepanují oni, nýbrž užitečné účely a dobro, jež milují. Protože panují prospěšné důvody a dobro, panuje Pán. Naopak ti, kdož na světě panovali ze sebelásky, jsou po životě na světě v pekle. Tam jsou bídnými otroky.

(74)

Z toho je zjevné, kdo jsou ti, kdož žijí v sebelásce. Nezáleží na tom, jakými jsou ve svém zevnějším projevu. Zda hrdí či pokorní, neboť zmíněné vlastnosti jsou ve Vnitřním Člověku a Vnitřní Člověk je u většiny osob skryt, kdežto Vnější Člověk je vycvičen předstírat věci týkající se lásky k obecnému dobru a k bližnímu. Tudíž předstírat opak, i pro sebe samého. Neboť ti vědí, že láska k obecnému dobru a k bližnímu každého vnitřně podněcuje, a že oni pak budou tím více milováni a váženi. Ona však povzbuzuje je proto, že do této lásky plyne nebe.

(75)

Zlem těch, kdož setrvávají v sebelásce, je všeobecně pohrdání jinými, závist, nepřátelství k těm, kdož jim nejsou nakloněni a tím i nepřátelské jednání, projevy všemožné nenávisti, pomstychtivosti, lsti, úskočnosti, nemilosrdnosti a ukrutnosti. A kde takové zlo je, tam je i pohrdání Božstvím a božskými věcmi, jimiž jsou pravda a dobro církve. Pokud je ctí, děje se tak ústy a nikoliv srdcem. A protože z toho pocházejí taková zla, pocházejí z toho i podobné nepravdy, neboť ze zel vznikají nepravdy.

(76)

Láskou ke světu však je chtít si statky jiných všemožným chytráctvím osvojit, srdce poutat k bohatství, nechat se světem odvracet a svádět od duchovní lásky, již je láska k bližnímu, a tudíž i od nebe. V lásce ke světu žijí ti, kdož se různým chytráctvím snaží přivlastnit si statky jiných. Zejména pak ti, kdož o to usilují úklady a lstí, pranic nedbajíce blaha bližního. Ti, kdož jsou v této lásce, jsou chytří statků jiných lidí. Tou měrou, jakou se kvůli zisku neobávají zákona a ztráty dobré pověsti, statky loupí, dokonce plení.

(77)

Láska ke světu však není nebeské lásce opačná tou měrou, jako sebeláska, jelikož v ní se neskrývají zla tak veliká. Tato láska je několikerá: je jí láska k majetku z důvodu dosažení vynikajícího postavení. Je to láska k počtům a úžasnému postavení. Jde o lásku k bohatství z různých důvodů, jimiž je člověk na světě oblažován. Je to láska k bohatství jedině pro bohatství. Touto láskou se vyznačují lakomci a podobně. Konečný účel, pro nějž bohatství bývá žádáno, představuje užitečný účel. Od konečného čili užitečného účelu láska nabývá své kvality, neboť láska je taková, jaká je jakost konečného účelu, pro nějž působí. Vše ostatní jí slouží toliko za prostředek.

(78)

Sebeláska a láska ke světu jsou naprosto opačné než láska k Pánu a láska k bližnímu. Proto i sebeláska a láska ke světu jsou láskami pekelnými. Skutečně také v pekle panují a tvoří peklo člověka. Avšak láska k Pánu a láska k bližnímu jsou nebeskými láskami. Opravdu vládnou v nebi a tvoří nebe u člověka.

(79)

Z toho, co právě bylo řečeno, lze vidět, že v obou zmíněných láskách je a z nich vyvěrá veškeré zlo, neboť ona zla, která byla vyjmenována v čísle 75, jsou zla všeobecná. Ostatní, jež nebyla popsána, jsou zvláštními zly. Jsou z nich odvozena a vyplývají z nich. Z toho lze poznat, že člověk, který je v obou láskách zrozen, je zrozen ve zlu.

(80)

Aby člověk zlo mohl znát, musí poznat jeho původ. Nezná-li zlo, nemůže znát ani jeho původ. Nezná-li zlo, nemůže znát ani dobro a nemůže tudíž vědět, jakým je sám. To je důvod, proč jsme zde zmiňovali ony dva původy zla.

(8)

LÁSKA K BLIŽNÍMU ČILI ÚČINNÁ LÁSKA (CHARITA)

(84)

Nejprve budiž řečeno, co znamená bližní, neboť on je ten, jenž má být milován a jemuž má být prokazována účinná láska. Jestliže člověk neví, kdo je bližní, může být účinná láska prokazována bez rozdílu zlým i dobrým. Pak ovšem účinná láska přestává být účinnou, neboť zlí, dostane-li se jim dobrodiní, činí bližnímu zlo, naopak dobří se odvděčují dobrem.

(85)

Dnes panuje všeobecné mínění, že každý člověk je stejně bližním a že dobrodiní se má prokazovat každému, kdo potřebuje pomoc. Je však úkolem křesťanské obezřetnosti dobře prozkoumat, jaký je život člověka a podle toho účinnou lásku prokazovat. Člověk vnitřní církve tak činí, rozlišuje přitom a jedná tudíž s rozumem. Naopak člověk vnější církve, který tak věci nedovede rozeznávat, koná bez rozlišování.

(86)

Rozdíly mezi bližními, jež člověk církve rozhodně musí znát, se určují stupněm dobra, které je u každého. Jelikož veškeré dobro pochází od Pána, je Pán v nejvyšším smyslu a v nejsvrchovanějším stupni bližním. Od Něho se odvozuje původ. Z toho vyplývá, že každý je

bližním tou měrou, jakou má u sebe něco od Pána. Protože nikdo, stejně jako jiný, nepřijímá Pána, tedy dobro, které od Něho pochází, není každý člověk stejně bližním jako jiný. Neboť všichni, kdož jsou v nebesích a všichni, kdož jsou dobří na zemi, rozeznávají se podle dobra. Nikdy dva nemají jedno a totéž dobro. Rozdíl musí být takový, aby každé dobro mohlo existovat samo o sobě. Ale všechny odlišnosti a tudíž veškeré rozdíly mezi bližními, jež se řídí podle stupně přijímání Pána, tedy podle stupně přijímání dobra od Něho, žádný člověk ani anděl nemůže znát, nýbrž o nich může mít jen všeobecnou představu. Představu o jejich družích a odrůdách. Pán od člověka církve nežadá více, než aby žil podle toho, co zná.

(87)

Jelikož dobro je v každém člověku různé, vyplývá z toho, že jakost dobra určuje, v jakém stupni a v jakém poměru je každý bližním. Že je tomu tak, je zřejmé z podobenství Páně o člověku, který upadl mezi lotry. Když byl polomrtvý, nevšiml si ho kněz ani levita, nýbrž Samaritán. Obvázal jeho rány, nalil do nich oleje a vína a posadil ho na svého soumaru. Dovezl ho do hospody a přikázal, aby o něj pečovali. Ten, protože dokazoval dobro účinné lásky, je nazván bližním (Luk. 10, 29-37), Z toho lze pochopit, že bližním jsou ti, kdož žijí v dobru. Rovněž olej a víno, jež Samaritán nalil do ran, znamená dobro a jeho pravdu.

(88)

Z právě řečeného vysvítá, že ve všeobecném smyslu je bližním dobro, jelikož člověk je bližním podle úrovně dobra, které má od Pána. Protože dobro je bližním, je jím i láska, neboť veškeré dobro je součástí lásky, a každý člověk je tudíž bližním podle kvality lásky, kterou má od Pána.

(89)

Že je to láska, která způsobuje, že každý je bližním, že každý se stává bližním podle hodnoty své lásky, jeví se zřetelně u těch, kdož setrvávají v sebelásce. Ti za bližní uznávají ty, jimiž jsou nejvíce milováni. To znamená, že do té míry, do jaké jsou jejich, je objímají, líbají, prokazují jim dobrodiní a nazývají je bratry. Jelikož jsou zlí, pokládají je před všemi jinými za své bližní. Ostatní pokládají za své bližní podle toho, jak jsou jimi milováni. Tudíž podle jakosti a velikosti lásky. Ti původ bližního odvozují od sebe, a to proto, že právě láska je činná a určující. Ale ti, kdož sebe nemilují více nežli jiné, jak je tomu u všech, kdož náležejí království Páně, původ bližního odvozují od Něho, Jehož mají nadevše milovat. Za Pána, za bližního pokládají každého člověka podle kvality jeho lásky k Pánu a od Pána. Z toho plyne, odkud má být člověkem církve odvozován původ bližního, a že každý je bližním podle míry dobra od Pána, podle dobra samého.

Že tomu tak je, učí i Pán u Matouše. Neboť On řekl těm, kdož žili v dobru, že „dali Mu jíst, že dali Mu pít, Jej přijali, Jej přioděli, Jej navštívili a do žaláře k Němu přicházeli“ a dále pak, „že cokoliv učinili jednomu z Jeho bratří nejmenších, Jemu učinili (25, 30 až 40).“

V těchto šesti dobrých skutcích, jsou-li chápány v duchovním smyslu, se rozumí veškeré druhy bližních. Z toho je jasné, že člověk, miluje-li dobré, Pána miluje, neboť je to Pán, od Něhož pochází dobro, Který je v dobru a Který je dobro samo.

(91)

Nejen člověk jako jednotlivec je bližním, nýbrž i člověk v množném čísle, neboť bližním je také každá menší i větší společnost, vlast, církev, království Páně a nadevšecko Pán sám. Ti všichni jsou bližními a jim má být z lásky prokazováno dobro. Jsou také vzestupnými stupni bližního, jelikož společnost více lidí je bližním na vyšším stupni, nežli člověk jediný. Na stupni ještě vyšším je bližním vlast, na ještě vyšším je bližním církev a na ještě vyšší úrovni je bližním království Páně, na nejvyšší je jím Pán. Tyto stupně jsou jako příčky žebříku, na jehož vrcholu je Pán.

(92)

Společnost je bližním více, nežli jsou jím jednotliví lidé. Protože se skládá z více lidí, má jí být účinná láska, prokazována stejně jako jednotlivcům. To znamená podle jakosti dobra, které má. Zcela jinak společnosti lidí spravedlivých než nespravedlivých. Společnost je milována, jestliže se o je jí blaho pečuje z lásky dobra.

(93)

Vlast je bližním více než společnost, neboť představuje jakousi matkou, jelikož se v ní člověk narodil. Ona ho živí a chrání před bezprávím. Vlasti má být dobro prokazováno z lásky podle jejích potřeb, které se vztahují zejména k výživě a k občasnému duchovnímu životu těch, kdož v ní žijí. Kdo miluje vlast a odvděčuje se jí dobrem, miluje v příštím životě království Páně. Tam je mu království Páně vlastí. Kdo miluje království Páně, miluje Pána, jelikož Pán je ve Svém království vše ve všem.

(94)

Církev je bližním více, než vlast neboť kdo o ní pečuje, stará se o duše, o věčný život lidí, kteří jsou ve vlasti. Kdo z lásky pečuje o církev, miluje bližního na vyšším stupni, neboť si přeje a pro jiné žádá nebe a blaženost života na věčnosti.

(95)

Království Páně je bližním na ještě vyšším stupni, neboť království Páně se skládá ze všech, kdož setrvávají v dobru. A to jak z těch, kdož jsou na zemi, tak z těch, kdož jsou v nebi. Království Páně je tudíž Dobrem se všemi kvalitami. Jestliže právě to je milováno, jsou milováni i jednotlivci, kteří jsou v dobru.

(96)

To jsou úrovně bližního. U všech, kdož projevují lásku k bližnímu, láska stoupá podle těchto stupňů. Avšak zmíněné stupně jsou stupni v postupném řádu, v němž je slušné prvnímu, čili vyššímu, dát přednost před pozdějším, tedy nižším. Protože Pán je bližním na nejvyšším stupni a na jednotlivých úrovních má být pokládán za konečný účel, k němuž mají všichni směřovat, má být On milován nadevšecko. Z toho lze poznat, jak se láska k Pánu pojí s láskou k bližnímu.

(97)

Všeobecně se říká, že každý je sám sobě bližním, tj. že každý má pečovat přede vším o sebe. Nauka o účinné lásce však učí, jak to chápat. Každý má pečovat o sebe, aby měl vše nutné pro život: potravu, oděv, příbytek a další věci, které v občanském životě, v němž žije, nutně potřebuje — a to nejen pro sebe, nýbrž i pro svoje blízké. Nikoliv jen pro přítomnost, nýbrž i pro budoucnost. Jestliže si někdo neopatří životní potřeby, není schopen prokazovat účinnou láskou, neboť on sám nemá dostatek.

(98)

Jak má každý být sám sobě bližním, může vysvitnout z tohoto příkladu: Každý má své tělo opatřovat potravou a oděvem. To je nejdůležitější, avšak jen pro to, aby ve zdravém těle přebýval zdravý duch. Každý má svého ducha opatřovat potravou, tedy věcmi, jež přísluší rozumu a moudrosti, a to za tím účelem, aby tak byl schopen sloužit spoluobčanům, lidské společnosti, vlasti, církvi a tedy Pánu. Kdo takto činí, dobře se zaopatřuje pro věčnost. Z toho je jasné, že to, co je nejdůležitější, je tam, kde je účel, pro nějž se to stalo, neboť k němu vše směřuje. Je tomu právě tak, jako když někdo staví dům. Nejprve klade základy. Ty jsou určeny pro dům a dům k bydlení. Kdo věří, že si je sám na prvním místě bližním, podobá se tomu, kdo za účel pokládá základy, nikoliv dům a bydlení. To je prvním a posledním účelem. Dům se základem je toliko prostředkem k účelu.

(99)

Účel ukazuje, jak má být každý sobě bližním a má se o sebe nejprve starat. Jestliže účelem je stát se bohatším než jsou jiní, jediné pro bohatství nebo požitky, či pro přednost před jinými a pro podobné věci – je účel špatný a takový člověk nemiluje bližní ho, nýbrž sebe samého. Naopak je-li účelem získat bohatství, abychom byli schopni pečovat o spoluobčany, o lidskou společnost, vlast a církev, nebo dosáhnout postavení pro tentýž účel – pak člověk miluje bližního. Účel, pro nějž někdo jedná, vytváří člověka, neboť cíl je jeho láska, jelikož každý za první a poslední úkol považuje to, co miluje nadevšecko. To bylo řečeno o bližním. Nyní budiž zmíněno o lásce k němu, čili o účinné lásce.

(100)

Mnozí mají za to, že láskou k bližnímu je chudým dávat, nuzným poskytovat pomoc a každému činit dobro. Účinnou láskou je však jednat obezřele, aby z toho vzniklo dobro. Kdo nějakému chudému nebo potřebnému zločinci poskytuje pomoc, působí skrze něho bližnímu zlo, neboť pomocí, kterou mu dává, ho utvrzuje ve zlu. Opatřuje mu prostředek, aby jiným mohl působit zlo. Jinak je tomu u toho, kdo podporu nabízí dobrým.

(101)

Účinná láska se vztahuje mnohem dále, než jen na chudé a potřebné, neboť účinnou láskou je v každé věci jednat správně, plnit si své povinnosti v každém povolání. Jestliže soudce dodržuje spravedlnost pro spravedlnost, prokazuje účinnou lásku, trestá viníka a osvobozuje-li nevinného, prokazuje účinnou lásku, neboť pečuje o spoluobčana a o vlast. Kněz, jenž učí pravdě a vede k dobru pro pravdu a dobro, prokazuje účinnou lásku. Kdo naopak takovéto věci činí pro sebe a pro svět, účinnou lásku neprokazuje, jelikož nemiluje bližního, nýbrž sebe samého.

(102)

Právě tak je tomu i s ostatními lidmi, ať už jsou v nějakém veřejném úřadě či nikoliv, jako např. s dětmi vzhledem k jejich rodičům a s rodiči vzhledem k dětem, se služebníky se zřetelem k pánům a s pány co se týče služebníků, s poddanými vzhledem ke králi a s králem s ohledem na poddané. Kdo z nich plní povinnost ze smyslu pro povinnost, spravedlnost ze smyslu pro spravedlnost, prokazuje účinnou lásku.

(103)

Tyto věci jsou prokazováním lásky k bližními čili lásky účinné, neboť, jak bylo řečeno výše, každý člověk je bližním různým způsobem. Menší nebo větší společnost je bližním více, vlast je ještě více, království Páně daleko více a Pán nadevšecko. Ve všeobecném smyslu Dobro, jež od Pána vychází, je bližním, jejím tudíž i upřímnost a spravedlnost. Kdo tedy koná něco dobrého pro dobro samo a kdo upřímně a spravedlivě jedná pro upřímnost a spravedlnost samu, miluje bližního a prokazuje účinnou lásku, neboť činí tak z lásky k dobru, k upřímnosti a spravedlnosti. Tedy z lásky k těm, v nichž je dobro, upřímnost a spravedlnost.

(104)

Účinná láska je tudíž vnitřní náklonností, z níž chce člověk konat dobro, a to bez jakékoliv odměny. Jednat tak je jeho životní rozkoš. Ti, kdož dobro činí z vnitřní náklonnosti, ve všem, co si myslí a říkají, co chtějí a dělají, mají účinnou lásku. Lze říci, že člověk a anděl, co do svého nitra, je účinnou láskou, jestliže dobro je mu bližním. Tak daleko se vztahuje účinná láska.

(105)

Ti, jimž láska k sobě a ke světu je účelem, nemohou setrvávat v účinné lásce. Vůbec nevědí, co účinná láska je a naprosto nechápou, že chtějí a konat dobro bližnímu bez nároku na odměnu, je nebem v člověku, že v této náklonnosti se skrývá taková blaženost, jaká je

blaženost anděla. Ta je nevýslovná. Neboť oni věří, že kdyby pozbyli radosti plynoucí ze slávy důstojného postavení a bohatství, nebylo by již pro ně žádných radostí, teprve pak začíná nebeská radost, která nekonečně převyšuje všechno.

(9)

VÍRA

(108)

Nikdo nemůže vědět, co víra ve své podstatě je, dokud nepozná, co je účinná láska, neboť tam, kde není účinné lásky, není ani víry. Účinná láska totiž tvoří celek s vírou tak, jako dobro s pravdou, neboť to, co člověk miluje, co je mu drahé, je mu dobrem. V co člověk věří, je mu pravdou. Z toho vyplývá, že sjednocení účinné lásky a víry je podobné jako je mezi dobrem a pravdou. Jaké toto sjednocení je, je zřejmé z toho, co bylo již dříve řečeno o Dobru a Pravdě.

(109)

Mezi účinnou láskou a vírou existuje takové sjednocení, jaké je mezi vůlí a rozumem člověka. Obě tyto složky přijímají dobro a pravdu. Vůle přijímá dobro, rozum pravdu. Oba zmíněné prvky tudíž přijímají účinnou lásku a víru, jelikož dobro je účinná láska a pravda věcí víry. Že účinná láska a víra jsou u člověka a v něm, ví každý. Protože jsou u něho a v něm, nejsou nikde jinde, než v jeho vůli a rozumu, neboť veškerý život je v nich a z nich. Člověk má rovněž paměť. Ta je však pouze předsíní, v níž se shromáždilo to, co má vstoupit do rozumu a vůle. Z toho plyne, že mezi účinnou láskou a vírou existuje podobné sjednocení, jako je mezi vůlí a rozumem. Jaké toto spojení je, lze poznat z toho, co bylo již dříve řečeno o vůli a rozumu.

(110)

Účinná láska se u člověka pojí s vírou. Jestliže člověk to, co zná a vnímá chce, je chtění věcí účinné lásky. Vědění a vnímání je záležitostí víry. Víra vniká do člověka a stává se jeho, pokud člověk chce a miluje, co zná a vnímá. Do té doby je víra mimo něj.

(111)

Víra se nestane vírou člověka, dokud nebude duchovní. Duchovní podobu nedostane, nestane-li se věcí lásky. Záležitostí lásky se stává, jestliže člověk pravdu a dobro prožívá rád, tj. žije-li podle toho, co je přikázáno ve Slově.

(112)

Víra je náklonností k pravdě pocházející z chtění pravdy proto, že je pravdou. Chtít pravdu, protože je pravdou, je vlastní duchovností člověka, neboť je to odloučeno od přírody, jíž je: chtít pravdu nikoli pro pravdu samu, nýbrž pro vlastní slávu, pověst a zisk. Pravda odloučená od takových věcí je duchovní, neboť pochází z Božství. Co se zrodilo z Božství, je duchovní. To se spojuje s člověkem skrze lásku, neboť láska představuje duchovní spojení.

(113)

Člověk může vědět mnoho, myslet a rozumět, avšak to, co nesouhlasí s jeho láskou, od sebe odvrhne. Přemýšlí-li po nechán sám sobě, odvrhne to i po tělesné smrti, kdy přebývá v duchu, neboť jedině to zůstává v lidském duchu, co vniklo do jeho lásky, vše ostatní se po smrti pokládá za cosi cizího, což on, jelikož to není věcí jeho lásky, vypuzuje ven. Řečeno bylo „v duchu lidském“, protože po smrti člověk žije jako duch.

(114)

Představu o dobru, jež je věcí účinné lásky, o pravdě, která představuje záležitost víry, si lze utvořit podle slunečního světla a tepla. Jestliže je světlo vycházející ze slunce spojeno s teplem, což se děje na jaře a v létě, vše na zemi klíčí a kvete. Pokud však ve světle teplo není, jako v zimě, pak vše na zemi tuhne a hyne. Duchovním světlem je pravda víry, duchovním teplem je láska. Z toho si lze utvořit představu o člověku církve, jaký je, má-li víru spojenou s účinnou láskou - že je totiž jako nějaká zahrada a ráj, a jaký je, jestliže jeho víra není spojena s účinnou láskou - že je jako poušť a země pokrytá sněhem.

(115)

Důvěra čili naděje, o níž se praví, že je věcí víry, a jež je zvána vírou spasení, není duchovní. Představuje pouze přírodní důvěru čili naději, je-li výlučně záležitostí pouhé víry. Duchovní důvěra neboli naděje má svou podstatu a život z dobra lásky, nikoliv však z pravdy odloučené víry. Důvěra odloučené víry je mrtvá. Proto pravá důvěra není možná u těch, kdož žijí špatným životem. Rovněž důvěra, že spasení se děje pro zásluhu Páně u Otce, ať už byl život člověka jakýkoliv, nepochází z pravdy. Všichni, kdož jsou v duchovní víře, mají důvěru, že Pánem budou spaseni, neboť věří, že Pán přišel na svět, aby dal věčný život těm, kdož věří a žijí život podle přikázání, jimž On učil, a že takové On znovuzrozuje a činí způsobilými pro nebe, činí to sám, bez pomoci člověka, z ryzího milosrdenství.

(116)

Věřit tomu, čemu učí Slovo nebo církevní nauka a nežít podle toho, se jeví jako by to byla víra. Někteří se domnívají, že jí budou spaseni, avšak jedině jí nikdo není spasen, neboť to je *namluvená víra*, a jakou je, budiž nyní řečeno.

(117)

Namluvenou vírou je, jestliže někdo Slovu a církevní nauce věří a miluje je nikoliv pro pravdu a život podle ní, nýbrž pro zisk, čest a slávu učenosti, což je jeho cílem. Proto také ti, kdož žijí v takovéto víře, nemají na zřeteli Pána a nebe, nýbrž sebe a svět. Ti, kdož se světem honí za velikými věcmi a baží po mnohém, jsou ovlivněni silněji tím, že pravdou je to, čemu nauka církve učí než ti, kteří se za velikými věcmi tak neženou a po mnohém nebaží. Příčinou je fakt, že *církevní nauka* jim slouží pouze jako prostředek k jejich cílům. Jakou měrou kdo po nich baží, takovou miluje prostředky (ke svému účelu) a tou měrou i věří. Věc se má takto: jakou měrou kdo je v zápalu lásky k sobě a lásky ke světu, a z tohoto zápalu mluví, káže a jedná, takovou měrou je ovlivněn. Pak věří, že tomu tak je. Jestliže však necítí zápal oněch lásek, věří jen málo. Mnozí nevěří v nic. Z toho plyne, že vyřčená víra je vírou úst, nikoliv srdce, a že tedy vírou není.

(118)

Ti, kdož jsou ovlivněni namluvenou vírou, z vnitřního osvětlení nevědí, zda pravdou či nepravdou je to, čemu učí. Dokonce se nestarají o to, zda jen lid tomu věří, neboť netrpí náklonností k pravdě pro pravdu. Proto také od víry odpadají, jestliže pozbudou hodnosti a zisku, pokud by tím jejich dobrá pověst neutrpěla - neboť namluvená víra není uvnitř člověka, nýbrž stojí zvenčí, pouze v paměti, z níž si on vybavuje to, čemu učí. Proto i tato víra se svými pravdami po smrti mizí, neboť pak z víry zbývá jen to, co je uvnitř člověka, tj. to, co zakořenilo v dobru a stalo se věcí života.

(119)

Ti, kdož setrvávají v namluvené víře, rozumí se u Matouše:

„Mnozí mi v onen den řeknou: Pane, Pane zdali jsme ve jménu Tvém neprorokovali, a ve jménu Tvém zlé duchy nevymítali, a ve jménu Tvém divy mnohé nečinili? A tehdy jim ohlásím: Nikdy jsem vás neznal, odejděte ode mne, činitelé nepravosti.“ (7, 22, 23)

I u Lukáše:

„Tehdy začnete říkat: Jedli jsme před Tebou a pili a na ulicích našich jsi učil. I řekne vám: Neznám vás, odkud jste, odejděte ode mne všichni činitelé nepravosti.“ (13, 26, 27)

Rozumí se i pěti pošetilými pannami u Matouše, nemajcími v lampách oleje:

„Později přišly také ostatní panny a pravily: Pane, Pane, otevři nám. Ale on v odpověď řekl: Amen, pravím vám, neznám vás.“ (25, 11, 12)

Olej v lampách znamená dobro lásky ve víře.

(10)

ZBOŽNOST

(123)

Mnozí věří, že duchovní život vedoucí k nebi sestává ze zbožnosti, svatého ze vnějšku a z odříkání se světa. Avšak zbožnost bez účinné lásky, svatý zevnějšek bez svatého nitra a odříkání se světa bez života ve světě, nevytvářejí duchovní život, nýbrž ten vzniká zbožností z účinné lásky, svatým zevnějškem ze svatého nitra a odříkáním se světa zároveň s životem ve světě.

(124)

Zbožností znamená zbožně smýšlet a mluvit, mnoho času věnovat modlitbám a chovat se pokorně, navštěvovat kostely a v nich .zbožně naslouchat kázáním, každý rok často přistupovat k Večeři Páně a rovněž zachovávat bohoslužebné úkony podle církevních předpisů. Životem účinné lásky je však bližnímu přát dobro a činit mu ho, v každé věci jednat spravedlivě a slušně, z dobra a pravdy, i v každé povinnosti. Zkrátka: život účinné lásky sestává z prospěšného jednání. Je to takový život, v němž především *záleží* na uctívání Boha. Ostatní věci jsou podřadné. Kdo to od onoho odlučuje, žije-li totiž život zbožný a nikoliv současně život účinné lásky, neuctívá Boha. Myslí sice na Boha, avšak nikoliv z Něho, nýbrž ze sebe, neboť ustavičně myslí na sebe a nikoliv na bližního. Myslí-li na bližního, nemyslí to vážně, není-li takový, jako on. I na nebe myslí jako na nějakou odměnu. V důsledku toho v jeho mysli vládne představa o zásluze, sebeláska a pohrdání, nebo zanedbávání užitečného konání a tudíž i bližního. Zároveň je přesvědčen, že on sám je bez viny. Z toho může být jasné, že život zbožný, odloučený od života účinné lásky, není duchovním životem, jakým má být při uctívání Boha. Srovnej Mat. 6, 7, 8.

(125)

Svatý zevnějšek se podobá takové zbožnosti a sestává zejména z toho, že člověk veškeré uctívání Boha klade v onu svatost, v níž je, když pobývá v chrámech. To však není svatostí, jestliže jeho nitro není svaté, neboť jaký člověk je ve svém nitru, takový je i co do zevnějšku. Jedno vyplývá z druhého, jako jednání z jeho ducha. Proto je svatý zevnějšek bez svatého nitra přírodní a nikoliv duchovní. Z toho je zřejmé, že totéž se vyskytuje jak u zlých, tak u dobrých. Ti, kdož v to vkládají veškerou bohoslužbu, jsou většinou prázdní, tedy bez poznatků dobra a pravdy - kdy jsou vlastně dobro a pravda svátými věcmi je třeba znát, věřit a milovat, poněvadž jsou z Božství. Božství je tak v nich. Svatým nitrem je tudíž milovat dobro a pravdu pro dobro a pravdu. A to co je spravedlivé a upřímné, pro spravedlnost a upřímnost samu. Jakou měrou člověk takto miluje, takovou je duchovním. Rovněž jeho

bohoslužba, neboť v takové míře je chce znát a vést. Do jaké míry je člověk takto nemiluje, do takové míry je přírodním a rovněž jeho bohoslužba. Stejně tak ji nechce znát a je činit. Vnější bohoslužbu bez vnitřní lze přirovnat k životu dýchání bez života srdce. Naopak vnější bohoslužbu pocházející z vnitřní, lze přirovnat k životu dýchání spojenému se životem srdce.

(126)

Co se však týče odříkání se světa a žití duchem a nikoli tělem, zavrhuje se světské věci, jimiž jsou především bohatství a důstojnost. Znamená to ustavičně chodit jen ve zbožném rozjímání o Bohu, o spáse a věčném životě a svůj život trávit v modlitbách, v čtení Slova a nábožných knih, i v sebetrýzni. To ovšem není odříkávání se světa. Vzdát se světa znamená milovat Boha a bližního. Bůh je milován, jestliže žijeme podle Jeho přikázání. Bližní je milován, pokud člověk koná dobré skutky. Aby člověk přijal život nebeský, musí plně žít ve světě, a to v úřadech a zaměstnáních. Život odtržený od světských věcí je životem myšlení a víry odloučené od života lásky (k Bohu) a účinné lásky. V takovém životě hyne přání dobra a jeho přinášení bližnímu. Jestliže vyhyne, pak duchovní život představuje dům bez základů, který se buď pomalu propadá nebo dostává trhliny a rozpadá se či naklání, až se sesune.

(127)

Konat dobro znamená uctívat Pána, což plyne z Jeho slov:

„Každého, kdo uslyší tato Má slova a plní je, připodobním k muži moudrému, který svůj dům postavil na skálu. Kdo slyší Má slova a nedrží se jich, bude připodobněn k muži bláznovu, který dům svůj postavil na písku nebo na zemi bez základů.“ (Mat. 7, 24-27, Luk. 6, 47-49.)

(128)

Z toho je patrné, že život zbožný má takovou cenu a je Pánu milý, jakou je s ním spojen život účinné lásky, neboť tento život je nejdůležitější. Jaký je, takový je i onen. Dále, že svatý zevnějšek má takovou cenu a je Pánu milý, jaká prýští ze svatého nitra, neboť jaká je, taková je i ona. Rovněž odříkání se světa má cenu do té míry a Pánu je milé, do jaké se ve světě děje, neboť světa se odříkají ti, kdož odstraňují lásku k sobě, k světu spravedlivě a upřímně, v každém zaměstnání, v každém díle z vnitřního, tedy z nebeského původu. Tento původ jeho života je v člověku, jestliže jedná správně, upřímně a spravedlivě proto, že je to v souhlasu s Božími zákony.

(11)

SVĚDOMÍ

(130)

Svědomí u člověka se vytváří z náboženství, v němž je, a to podle toho, kterak je do sebe přijímá.

(131)

Svědomí člověka církve se tvoří pravdami víry ze Slova, nebo z nauky čerpané ze Slova, podle toho, jak je přijímá do srdce. Jestliže člověk zná pravdy víry a svým způsobem je vnímá, pak je chce a jich se drží - zde vzniká svědomí. Přijímat do srdce znamená přijímat do vůle, neboť vůle člověka je to, čemu se říká srdce. Odtud pochází, že ti, kdož mají svědomí, mluví od srdce, ať říkají cokoliv. Od srdce činí vše, čemu se věnují. Ti také mají nerozdělenou mysl, neboť jednají podle toho, co chápou a uznávají za pravdu a dobro.

(132)

Dokonalejší svědomí je možné u těch, kdož jsou více než jiní osvíceni pravdami víry, kdož cítí jasněji než jiní — než ti, kdož jsou méně osvíceni a cítí temně.

(133)

V pravém svědomí je vlastní duchovní život člověka, neboť v něm spočívá jeho víra spojená s účinnou láskou. Jednat ze svědomí je pro takové totéž, jako jednat ze svého duchovního života. Jednat proti svědomí je pro ně totéž, jako jednat proti jejich životu. Z toho vyplývá, že jednajíce podle svědomí, jsou v klidu pokoje a ve vnitřní blaženosti. Ti, kdož jednají proti němu, jsou v nepokoji a bolu. Tomu se říká hryzení svědomí.

(134)

Člověk má svědomí dobra a spravedlnosti. Svědomí dobra je svědomím Vnějšího Člověka, svědomí spravedlnosti je svědomím Vnitřního Člověka. Svědomím dobra je jednat z vnitřní náklonnosti v duchu předpisů víry. Svědomím spravedlnosti však je řídit se vnější náklonností podle občanských a mravních zákonů. Ti, kdož mají svědomí dobra, mají i svědomí spravedlnosti. Ti však, kdož mají toliko svědomí spravedlnosti, jsou schopni získat také svědomí dobra a rovněž ho nabývají, jsou-li poučeni.

(135)

Svědomí těch, kdož setrvávají v účinné lásce k bližnímu, je svědomím pravdy, jež je vytvářeno vírou pravdy. Ti, kdož žijí v lásce k Pánu, mají svědomí dobra, jež je formováno láskou pravdy. Jejich svědomí je vyšším svědomím a je zváno cítěním pravdy z dobra. Ti, kdož mají svědomí pravdy, jsou z duchovního království Páně, ti však, kdož mají vyšší svědomí zvané cítění, jsou z nebeského království Páně.

(136)

Příklady vysvětlí, *co je svědomí*. Jestliže má někdo u sebe majetek, který náleží někomu jinému, aniž by ten někdo o tom věděl, a tak se ocitl v situaci, aby si ho přivlastnil bez obav před zákonem, před ztrátou cti a pověsti, ale přece jen onomu druhému jej vrací, poněvadž jemu náleží - ten má svědomí, neboť činí dobro pro dobro a spravedlnost pro spravedlnost. A dále: Pokud by někdo mohl dosáhnout nějakého úřadu, avšak vidí, že jiný, jenž se o něj rovněž uchází, by byl vlasti užitečnější, má čisté svědomí, jestliže ono místo přenechá pro blaho vlasti jinému. Podobně je tomu i v jiných případech.

(137)

Z toho lze učinit závěr, *jací jsou ti, kdož nemají svědomí*. Je možné je odhalit z opaku. Tak například ti, kdož se pro nějaký zisk chovají tak, že nespravedlnost se jeví jako spravedlnost, zlo jako dobro a obráceně — nemají svědomí. Ti také ani nevědí, co svědomí je, a jsou-li poučeni, co je, nevěří tomu. Někteří to dokonce vědět nechtějí. Takoví jsou ti, kdož vše, cokoli činí, dělají pro sebe a pro svět.

(138)

Ti, kdo na světě nenabyli svědomí, ho nemohou získat ani v příštím životě. Nemohou být tudíž spaseni. Příčinou je skutečnost, že nemají žádnou základnu, do níž by plynulo a skrze níž by působilo nebe. Tedy skrze nebe Pán a přiváděl je k Sobě, neboť svědomí je základnou a přijímající schránkou nebeského vlivu.

SVOBODA

(141)

Vše svobodné je věcí lásky, neboť co člověk miluje, to činí svobodně. Tudíž také vše svobodné je věcí vůle, jelikož co člověk miluje, to také chce. Protože láska a vůle vytvářejí život člověka, formuje ho i svoboda. Z toho může být jasné, co je svoboda. Totiž že je tím, co je věcí lásky a vůle, tedy života člověka. To je příčinou toho, že to, co člověk koná svobodně, se mu jeví jakoby pocházelo z jeho propria.

(142)

Konat zlo ze svobody se jeví jako svoboda. Je však otroctvím, neboť tato svoboda pochází ze sebelásky a z lásky k světu. Tyto formy lásky pocházejí z pekla. Taková svoboda se po smrti skutečně proměňuje také v otroctví, neboť člověk, který ji měl, se v pekle stává nejnižším otrokem. Avšak konat dobro ze svobody je samotnou svobodou, poněvadž pochází z lásky k Pánu a z lásky k bližnímu. Tyto lásky se zrodily z nebe. Zmíněná svoboda zůstává rovněž po smrti. Pak se stává pravou svobodou, jelikož člověk, který ji měl, se v nebi stane jakoby synem domu. Tomu Pán učí takto:

„Každý, kdo činí hřích, je služebník hříchu. A služebník v domě nezůstává navěky, Syn zůstává věčně. Proto jestliže vás Syn vysvobodí, právě svobodni budete.“ (Jan 8, 34-36.)

Jelikož pak veškeré dobro pochází od Pána a veškeré zlo z pekla, vyplývá z toho, že svobodou je být veden Pánem a otroctvím být veden peklem. '

(143)

Svobodu smýšlet špatně a lživě a podle toho jednak, pokud by tomu zákony nebránily, má člověk proto, aby bylo možné přetvoření. Aby se totiž dobro a pravda staly součástí jeho života, musejí být vštípeny jeho lásce a vůli. A to by se nemohlo stát, kdyby člověk neměl svobodu smýšlet špatně a lživě právě tak, jako dobře a pravdivě. Tato svoboda je Pánem dána každému člověku. Když smýšlí dobře a pravdivě, pak stejně jako nemiluje zlo a nepravdu, Pán do jeho lásky a vůle vštěpuje dobro a pravdu, tedy i do jeho života. Tak jej přetváří. Co je do svobody zaseto, také zůstává. Co je však seto z přinucení, nezůstává, protože to, co plyne z donucení, nepochází z vůle člověka, nýbrž z vůle toho, kdo přinucuje. Z toho je zřejmé, že bohoslužba ze svobody se Pánu líbí, nikoliv bohoslužba vynucená, neboť bohoslužba ze svobody je bohoslužbou z lásky, kdežto bohoslužba z donucení taková není.

(144)

Svoboda konat dobro a svoboda konat zlo, co do zevnějšku, se jeví jako stejné, a přece jsou tak rozdílné a od sebe vzdálené, podobně jako nebe a peklo. Skutečná svoboda činit dobro pochází z nebe a říká se jí *nebeská svoboda*, avšak svoboda plodit zlo pochází z pekla a jmenuje se *pekelná svoboda*. Rovněž jakou měrou je člověk ve svobodě jedné, není ve svobodě druhé, neboť nikdo nemůže sloužit dvěma pánům (Mat. 6,24). Z toho vysvítá, že ti, kdož se drží pekelné svobody věří, že otroctvím a přinucováním je také nesmět podle libovůle chtít zlo a smýšlet nepravdu. Ti, kdož setrvávají v nebeské svobodě, se hrozí přání zla a smýšlení nepravdy. Kdyby je k tomu někdo nutil, byla by to pro ně muka.

(145)

Jelikož jednání ze svobody se člověku zdá jakoby pocházelo z jeho propria, může být nebeská svoboda nazvána nebeským propriem. Pekelnou svobodu lze označit pekelným

propriem. Pekelné proprium je to, v němž se člověk narodil a je zlem. Naopak nebeské proprium je to, v němž je člověk přetvořen a je dobrem.

(146)

Z toho může být jasné, co je „liberum arbitrium“ V , že totiž jí je ze sebeurčení, čili z vůle konat dobro a že v této svobodě jsou ti, kdož jsou vedeni Pánem. Pánem jsou vedeni ti, kdož dobro a pravdu milují pro dobro a pravdu.

V Výraz užívaný v církvi po celý středověk a vyjadřující Svobodnou Vůli čili Svobodné Sebeurčení. (Pozn. angl. vydání.)

(147)

Člověk může poznat jakou má svobodu podle blaženosti, již cítí, když myslí, mluví, jedná, naslouchá a vidí, neboť veškerá blaženost je věcí lásky.

(13)

ZÁSLUHA

(150)

Ti, kdož konají dobro se zřetelem k tomu, aby se ověnčili zásluhami, dobro nečiní z lásky k dobru, nýbrž z lásky k odměně. Ten, kdo chce mít zásluhu, chce být odměněn. Lidé, kteří tak jednají, svoji blaženost spatřují a hledají v odměně a nikoliv v dobru, proto nejsou duchovní, nýbrž přírodní.

(151)

Konání dobra, které je dobrem, musí vyvěrat z lásky k dobru, a tudíž se musí pro dobro díť. Ti kdož jsou v této lásce, nechtějí pranic slyšet o zásluze, nýbrž tak činí rádi a mají z toho radost. Naopak jsou zarmoucení, míní-li někdo, že se to děje pro ně samotné. Je tomu jako u těch, kdož přátelům prokazují dobro pro přátelství, bratru pro bratrství, manželce a dětem pro manželku a děti, vlasti pro vlast a tudíž z přátelství a lásky. Ti, kdož dobře myslí, rovněž praví a ujišťují, že nekonají dobro pro sebe, nýbrž pro jiné.

(152)

Ti, kdož konají dobro pro odměnu, ho činí nikoliv z Pána, nýbrž ze sebe, neboť na zřeteli mají především sebe. Vidí jen vlastní dobro a dobro bližního, jež je dobrem spoluobčanů, lidské společnosti, vlasti a církve, pokládají pouze za prostředek vedoucí k cíli. Odtud plyne, že v dobru záslužnosti se skrývá dobro lásky k sobě a k světu. Toto dobro pochází od člověka a nikoliv od Pána. A veškeré dobro plynoucí od člověka není dobrem, dokonce podle toho, jak je v něm skryta láska k sobě a k světu, je zlem.

(153)

Pravá účinná láska a pravá víra jsou bez jakékoliv zásluhy, neboť krása účinné lásky představuje dobro a krásou víry je pravda. Proto ti, kdož jsou v takové účinné lásce a v takové víře, vědí, co je dobro bez myšlenky na zásluhu, nikoliv však ti, kdož v účinné lásce a víře nežijí.

(154)

Že dobro má být konáno nikoliv pro odměnu, učí sám Pán u Lukáše:

„A milujete-li ty, kteří milují vás, jakého se vám dostává vděku? — Vždyť i hříšníci to činí ... Ale milujete nepřátele své ... půjčujete, nic (nazpět) nečekáte a vaše odplata bude hojná a budete syny Nejvyššího.“ (Luk. 6, 32, 33, 34, 35)

A dále, že člověk nemůže ze sebe plodit dobro, neboť by (skutečně) bylo dobrem, učí rovněž Pán u Jana:

„Nemůže člověk vzít ničeho, leč by jemu dáno bylo z nebe.“ (Jan 3, 27)

A na jiném místě:

(Ježíš pravil:) „Já jsem vinný kmen, vy ratolesti. Jakož ratolest nemůže ovoce nést sama od sebe, nezůstala-li by u kmenu, tak že ani vy, pouze zůstanete ve Mně. Kdo zůstává ve Mně a Já v něm, ten nese ovoce mnohé, neboť beze Mne nic nemůžete učinit.“ (Jan 15,4-8)

(155)

Jelikož veškeré dobro a pravda pocházejí od Pána a nikoliv od člověka a jelikož dobro od člověka není dobrem, plyne z toho, že žádnému člověku nepřísluší zásluha, nýbrž jedině Pánu. Zásluhou Páně je, že On z vlastní moci spasil lidské pokolení a také spasí ty, kdož z něho konají dobro. Z toho plyne, že ve Slově ten zván je spravedlivým, jemuž zásluha a spravedlnost Páně jsou připočteny. Nespravedlivý je ten, jemuž jsou jeho vlastní spravedlnost a zásluha připočteny.

(156)

Právě ona blaženost, spočívající v lásce ke konání dobra bez ohledu na odměnu, je darem trvajícím na věky, neboť v toto dobro od Pána vniká nebe a věčná blaženost.

(157)

Myslet a věřit, že do nebe vejdou ti, kdož činili dobro, že každý ho musí konat, aby vešel do nebe, není totéž, jako mít na zřeteli odměnu jakožto účel, a tím se tudíž nevkládá do skutků, neboť takto smýšlejí a věří ti, kdož dobro plodí z Pána. Ale ti, kdož tak smýšlejí, věří a jednají a nežijí v lásce k dobru pro dobro, mají na paměti odměnu a do skutků vkládají zásluhu.

(14)

POKÁNÍ A ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ

(159)

Kdo chce být spasen, musí se vyznat ze svých hříchů a činit pokání.

(160)

Vyznat se z hříchů znamená: poznat zlo, vidět je na sobě, uznat je, sebe za vinného prohlásit a proto sebe zatratit. Děje-li se to před Bohem, pak je to vyznáním hříchů.

(161)

Činit pokání znamená, že když se někdo vyznal z hříchů a se srdcem pokorným prosil za odpuštění, hříchů se zbavuje a žije nový život podle přikázání účinné lásky a víry.

(162)

Kdo jen všeobecně uznává, že je hříšníkem a prohlašuje se za viníka všelijakého zla a nezkoumá se, tj. nevidí své hříchy, se sice vyznává, nikoliv však kajícně. Takový člověk, neznaje svého zla, pak žije tak, jako dříve.

(163)

Kdo žije život účinné lásky a víry, každodenně činí pokání, přemýšlí o zlech, která jsou u něho, uznává je, varuje se jich a prosí Pána o pomoc. Neboť člověk sám ze sebe neustále klesá, avšak Pánem je ustavičně pozvedán a veden k dobru. Takový je stav těch, kdož jsou v dobru. Kdož však setrvávají ve zlu, ustavičně klesají a jsou také Pánem soustavně pozvedáni - ale jen odvracení, aby neupadli ve zlo nejhorší, k němuž ze sebe směřují.

(164)

Člověk, jenž se zkoumá, aby činil pokání, má prozkoumávat své myšlenky a úmysly své vůle, aby v nich odhalil, co by učinil, kdyby mu to bylo dovoleno. Tedy kdyby se nemusel obávat ztráty dobré pověsti, cti a zisku. *Zlo člověka sídlí v jeho myšlenkách a úmyslech.* Veškerá zla, jichž se dopouští svým tělem, pocházejí vesměs odtud. Ti, kdož nezkoumají zla svého myšlení a chtění, nemohou činit pokání, neboť uvažují a touží právě tak, jako dříve. *Přát si zlo je totéž, jako ho konat.* Takový je význam sebezkoumání.

(165)

Pokání ústy a nikoliv zároveň životem není pokáním. Hříchy nejsou odpuštěny pokáním ústy, nýbrž pokáním života. Pán sice člověku hříchy ustavičně odpouští, neboť On je milosrdenství samo, avšak hříchy na člověku lpí, byť i věřil sebevíc, že jsou mu odpuštěny - a nebude jich zbaven, pouze a jedině životem podle přikázání pravé víry. Jak člověk žije podle přikázání, tak je hříchů zbavován. Jak se od nich oprošťuje, tak jsou mu odpuštěny.

(166)

Mnozí věří, že hříchy, když jsou odpuštěny, jsou smazány nebo smyty jako nečistota vodou. Avšak hříchy nejsou smazány, nýbrž oddáleny. Člověk je od nich zadržován, když je Pánem držen v dobru. Když je v dobru udržován, zdá se, jakoby byl bez nich, a tudíž jakoby byly smazány. Člověk může být v dobru tou měrou udržen, jak je přetvořen. Jak se člověk mění, bude řečeno v příštím článku o znovuzrození. Kdo věří, že hříchy jsou odpuštěny jinak, velice se mýlí.

(167)

Známky, že hříchy jsou odpuštěny, to je oddáleny, jsou tyto: Člověku je příjemné, uctívá-li Boha pro Boha, slouží-li bližnímu pro bližního, koná-li dobro pro dobro a mluví-li pravdu pro pravdu. Řídí-li se účinnou láskou a vírou, nechce tím nic získat, vystříhá se a oškliví si zlo jako: nepřátelství, nenávisť, pomstu, cizoložství. Dokonce se vystříhá myšlenek na ně, pokud by byly spojeny s úmyslem vykonat je. Naopak známky, že *hříchy odpuštěny* nejsou, že nejsou oddáleny, jsou tyto: Člověk uctívá Boha nikoliv pro Boha a slouží bližnímu nikoliv pro bližního, dobro koná nikoliv pro dobro, pravdu mluví nikoliv pro pravdu, nýbrž pro sebe a pro svět. Svým jednáním si chce získat zásluhy. Nepocituje nad zlem nic nepříjemného, jako nepřátelství, nenávisť, pomstu, cizoložství. Přemýšlí o nich zcela nenuceně.

(168)

Pokání, děje-li se za stavu svobody, má platnost. Naopak pokání vycházející z přinucení, nemá platnost. *Stavy přinucení* jsou: stav nemoci, sklíčenosti mysli po nějakém neštěstí, přibližující se smrti, jakož i každý stav bázně znemožňující použití rozumu. Kdo je zlý a z donucení přislíbil, že bude činit pokání a dobro také činí, ten, přichází-li db stavu svobody, znovu se vrací do dřívějšího života zla. Zcela jinak jedná dobrý.

(169)

Člověk, když se zkoumal, uznal své hříchy a činil pokání, má v dobru setrvat ustavičně, až do konce života. Neboť jestliže opětovně upadá do dřívějšího života zla a přilne k němu, znesvěcuje, neboť pak je zlo spojováno s dobrem. O to je pak jeho pozdější stav horší, nežli byl stav dřívější, podle slov Páně:

„Když pak nečistý duch vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinití, ale nenalézá.

Tedy říká: „Navrátím se do svého domu, odkud jsem přišel. A přijde, nalezne ho prázdný, vyčištěný a ozdobený. Tedy jde a vezme s sebou sedm jiných horších druhů než je sám, a když vejde, přebývají tam, i bývají tam, i bývají poslední věci toho člověka horší než první.“ (Mat. 12,43,44,45)

(15)

ZNOVUZROZENÍ

(173)

Kdo nepřijímá život duchovní, tedy kdo není Pánem znovu zrozen, nemůže vejít do nebe. Tomu učí Pán u Jana:

„Amen, amen pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, Boží.“ (3,3) nemůže vidět království

(174)

Člověk je svými rodiči zrozen nikoliv v život duchovní, nýbrž v život přírodní. Duchovním životem je: milovat Boha nadevšecko a bližního milovat jako sebe samého, a to podle přikázání víry, jimž Pán ve Slově Božím učil. Přírodním životem však je milovat sebe a svět více než bližního, dokonce více než Boha.

(175)

Každý člověk je svými rodiči zrozen ve zlu sebelásky a lásky ke světu. Veškeré zlo, jež se v něm návykem proměňuje takřka v přirozenost, se přenáší na potomky. To znamená postupně od rodičů, prarodičů a předků v dlouhé zpětné řadě. Proto je posléze rozmnožení zla tak značné, že celek vlastního života je pouhým zlem. Toto postupně přenášené zlo se nepřerušuje a nemění se ničím jiným, než životem víry a účinné lásky Pána.

(176)

Co člověk dědičností na sebe bere, k tomu rovněž ustavičně tíhne a v to upadá. Proto se v tomto zlu utvrzuje a kromě toho připojuje i ledacos ze sebe. To zlo je zcela opačné než duchovní život a ruší jej. Dokud tedy člověk od Pána nepřijme nový život, který je životem duchovním, *dokud tedy není znovu počat, znovu zrozen a znovu vychován, to znamená znovu utvořen*, je zatracen, neboť nechce nic jiného a tudíž na nic jiného nemyslí než to, co se vztahuje k němu a k světu. Právě tak, jako to činí peklo.

(177)

Nikdo nemůže být znovuzrozen, kdyby neměl vědomosti o věcech, které přísluší k novému životu, to je k duchovnímu životu. K novému životu, čili duchovnímu životu přísluší pravdy, jimž je třeba věřit a dobra, jež je třeba konat. Ony náleží víře, ta zase účinné lásce. Zmíněné

věci nikdo nemůže znát sám ze sebe, neboť člověk chápe pouze to, co se jeho smyslem jeví, z čehož nabude jakési světlo, jež se nazývá světlem přírodním. Z něho nevidí nic jiného než to, co přísluší světu a jemu samému, nikoliv však to, co přísluší nebi a Bohu. To pochází ze Zjevení. Jako např. že Pán, který je Bůh od věčnosti, přišel na svět, aby spasil lidské pokolení, že On má veškerou moc v nebi a na zemi, že veškerá víra a veškerá účinná láska, a tudíž veškerá pravda a dobro, pocházejí od Něho, že je nebe a peklo, že člověk bude žít věčně. Jednal-li dobře, v nebi, jednal-li špatně, v pekle.

(178)

To a mnohé jiné věci jsou záležitostmi víry, které člověk, má-li být znovuzrozen, musí znát, neboť kdo je zná, může o nich přemýšlet, pak je chtít a posléze konat. Tak může získat nový život. Neví-li, že Pán je Spasitelem lidského pokolení, nemůže mít víry v Něho, nemůže Ho milovat a tudíž pro Něho konat dobro. Kdo neví, že veškeré dobro pochází od Něho, nemůže se domnívat, že jeho je spása od Něho. Tím méně pak může chtít, aby se tak stalo, a tudíž nemůže žít z Něho. *Kdo neví, že existuje peklo a nebe, že existuje věčný život, nemůže přemýšlet o nebeském životě, nemůže se přizpůsobit k jeho přijímání.* Stejně je tomu s ostatním.

(179)

Každý má Vnitřního Člověka a Vnějšího Člověka. Vnitřní Člověk je ten, který se jmenuje Duchovní Člověk a Vnější ten, který se nazývá Přírodním Člověkem. Oba musejí být znovuzrozeni, aby byl člověk znovuzrozen. U člověka, který není znovuzrozen, vládne Vnější čili Přírodní Člověk a Vnitřní slouží. Naopak u člověka, který je znovuzrozen, vládne Vnitřní čili Duchovní Člověk a Vnější slouží. Z toho vysvítá, že u člověka hned od zrození je řád života zvrácen, že totiž slouží to, co má vládnout a vládne to, co má sloužit. Tento řád musí být obrácen, aby člověk mohl být spasen. Toto obrácení nemůže nastat jinak, než znovuzrozením od Pána.

(180)

Co to znamená, aby Vnitřní Člověk vládl a Vnější sloužil a obráceně, budiž tímto vysvětleno. Jestliže člověk veškeré dobro spatřuje v požitku, v zisku a v nádheře, libuje si v nenávisti a pomstě, vnitřně v sobě shledává důvody, aby to podepřel - tu vládne Vnější Člověk a Vnitřní slouží. Jestliže naopak člověk pocituje dobro a krása v dobrém, upřímném a spravedlivém smýšlení a chtění, a stejně tak i zevně, v řeči a jednání - pak vládne Vnitřní Člověk a Vnější slouží.

(181)

Vnitřní člověk je nejprve znovuzrozen Pánem, teprve pak Vnější. A to tak, že ten se znovuzrodí prostřednictvím onoho. Neboť Vnitřní Člověk se znovuzrodí přemýšlením o věcech patřících k víře a účinné lásce, Vnější naopak životem podle toho. To se slovy Páně rozumí:

„Nenarodí-li se kdo z vody a ducha, nemůže vejít do království Božího.“ (Jan, 3, 5)

V duchovním smyslu (Slova) „voda“ je pravda víry a „duch“ je životem podle ní.

(182)

Člověk, který je znovuzrozen, je co do svého Vnitřního Člověka v nebi a tam je andělem. U andělů, mezi něž. po smrti přichází. Pak může žít život nebes, milovat Pána, milovat bližního, rozumět pravdě, mít zalíbení v dobru a cítit z něj blaho.

POKUŠENÍ

(187)

Jedině ti, kdož se znovuzrodí, jsou podrobni duchovnímu pokušení, neboť duchovní pokušení představuje bolesti mysli, jež u těch, kdož žijí v dobru a pravdě, jsou přivolány zlými duchy. Tím, že rozvířují zlo, jež je v nich, vzniká úzkost, která provází pokušení. Člověk neví, odkud to pochází, neboť nezná příčiny.

(188)

U každého člověka jsou totiž zlí a dobří duchové. Zlí duchové jsou v jeho zlu a dobří v jeho dobru. Zlí duchové, přistoupili blíže, vyvolávají ven jeho zlo a dobří naopak jeho dobro. Z toho dochází k srážce a k boji, z nichž v člověku vzniká vnitřní úzkost, která je pokušením. Z toho vysvítá, že pokušení plynou z pekla a nikoliv z nebe. Totéž představuje víru církve, že totiž Bůh nikoho nepokouší.

(189)

Ti, kdož nejsou v dobrech a pravdách, trpí vnitřní úzkostí. Ta je však přírodní úzkostí, nikoliv duchovní. Lze ji poznat podle toho, že předmětem přírodního strachu jsou věci světské, duchovního věci nebeské.

(190)

Při pokušení běží o vládu dobra nad zlem nebo zla nad dobrem. Zlo, které chce vládnout, je v Přírodním čili Vnější Člověku. Dobro je v Duchovním čili Vnitřním Člověku. Zvítězí-li zlo, pak vládne Přírodní Člověk, zvítězí-li dobro, vládne Duchovní Člověk.

(191)

K těmto bojům dochází prostřednictvím pravd víry ze Slova. Z nich má člověk bojovat proti zlu a nepravdě. Bojuje-li z jiných pravd než z těchto, nezvítězí, jelikož Pán v jiných pravdách není. Protože boj nastává prostřednictvím pravd víry, není člověk do tohoto boje zapojen dříve, dokud není v poznacích pravdy a dobra, dokud z nich nenabyl jakéhosi duchovního života. Proto tyto boje u člověka nevzplanou dříve, než dosáhne zralého věku.

(192)

Podlehne-li člověk, je jeho stav po pokušení horší, než stav dřívější, neboť zlo převzalo nadvládu nad dobrem a nepravda nad pravdou.

(193)

Poněvadž dnes se víra vyskytuje zřídka, protože není účinné lásky, neboť církev je na svém konci, jsou dnes jen málokterí připuštěni v nějaká duchovní pokušení. Proto také sotvakdo ví, co jsou a k čemu slouží.

(194)

Pokušení slouží k tomu, aby dobro získalo nadvládu nad zlem a pravda nad nepravdou, dále, aby se pravdy utvrdily a spojily s dobrem a zároveň aby zlo a nepravdy z něho byly zmařeny. Pokušení slouží i k tomu, aby otevřela Vnitřního, Duchovního Člověka a aby mu podrobila Přírodního Člověka, dále aby zeslabila lásku k sobě a k světu a zkrotila odtud pocházející žádostivost. Stalo-li se tak, je člověk osvícen a cítí, co je pravda a co dobro, co nepravda a zlo. Odtud pak plyne rozum a moudrost člověka, které denně vzrůstají.

(195)

Jedině Pán bojuje za člověka v pokušení, nevěří-li člověk, že jedině Pán za něho bojuje a za něho zvítězí, podstupuje jen pokušení zevnějšího rázu, jež mu neprospívají.

(17)

KŘEST

(202)

Křest byl ustanoven na znamení, že člověk náleží k církvi, jako připomínka toho, že má být znovuzrozen, neboť křest není nic jiného, než duchovní mytí, jímž je znovuzrození.

(203)

Veškeré znovuzrození děje se Pánem skrze pravdy víry a skrze život podle nich. Proto křest dokazuje, že člověk patří církvi a že může být znovuzrozen, neboť v církvi se uznává Pán, který znovuzrodí. V ní je Slovo, v němž jsou pravdy víry, skrze něž se znovuzrození děje.

(204)

Tomu učil Pán u Jana:

„Nenarodí-li se kdo z vody a ducha, nemůže vejít do království Božího.“ (3, 5)

Voda v duchovním smyslu znamená pravdy víry ze Slova, duch zase život podle nich. Zrozen být, znamená být z nich znovuzrozen.

(205)

Jelikož každý, kdo se znovuzrodí, také podstupuje pokušení, jež jsou duchovními boji proti zlu a nepravdě, jsou i ta naznačena křestní vodou.

(206)

Protože křest slouží coby připomínka těchto věcí, může být člověk pokřtěn i jako dítě, nebyl-li tehdy, může být pokřtěn jako dospělý.

(207)

Necht' tedy vědí ti, kdož jsou pokřtěni, že křest neuděluje víru ani spásu, nýbrž že dosvědčuje, že víru mají přijmout, a že budou spaseni, budou-li znovuzrozeni.

(208)

Z toho lze pochopit, co znamená slovo Páně u Marka:

„Kdo věří a pokřtí se, bude spasen. Kdo pak neuvěří, bude odsouzen.“ (16,16)

Kdo věří, znamená, kdo uznává Pána a přijímá od Něho skrze Slovo božské pravdy, „kdo pokřtí se“, znamená, kdo skrze něj je od Pána znovuzrozen.

VEČEŘE PÁNĚ

(210)

Večeře Páně byla Pánem ustanovena, aby skrze ni nastalo spojení církve s nebesy, a tudíž s Pánem. Proto je nejsvětější věcí bohoslužby.

(211)

Jak skrze ni nastává spojení, nechápou ti, kdož nic nevědí o vnitřním, čili duchovním smyslu Slova, neboť ti nemyslí výše, než je zevní smysl, který je doslovným smyslem. Z vnitřního, čili duchovního smyslu Slova se ví, co znamená „tělo“ a „krev“, co „chléb“ a „víno“, i „požívání“.

(212)

V tomto smyslu „tělo“ čili „maso“ Páně je dobro lásky, rovněž tak „chléb“ a „krev“ Páně jsou dobrem víry, podobně „víno“ a „požívání“ jsou přisvojování si a spojení. Andělé, kteří jsou u člověka přijímajícího svátost Večeře Páně, nechápou věci jinak, neboť vše přijímají duchovně. Z toho plyne, že svatost lásky a víry přechází od andělů k člověku, tudíž skrze nebe od Pána, odtud spojení.

(213)

Z toho vyplývá, že člověk, přijímá-li chléb, jenž je tělem, je k Němu skrze dobro lásky poután a od Něho; přijímá-li víno, které je krví, je s Pánem spojován skrze dobro víry v Něho a od Něho. Je však třeba vědět, že spojení s Pánem skrze svátost Večeře Páně nastává jedině u těch, kdož žijí v dobru lásky a víry v Pána a od Pána. U nich skrze Večeři Páně dochází ke spojení. U ostatních je přítomnost (Páně), nikoliv spojení.

(214)

Kromě toho v sobě Večeře Páně uzavírá a zahrnuje veškerou v Církvi Izraelské ustanovenou bohoslužbu, neboť oběti zápalné i ostatní oběti, z nichž se bohoslužba oné církve hlavně skládala, byly jediným slovem nazývány „chlebem“, proto i Večeře Páně je jejich naplněním.

VZKŘÍŠENÍ

Člověk je stvořen tak, že nemůže co do svého nitra zemřít, neboť je schopen věřit v Boha, jakož Boha milovat a tím být s Bohem spojen skrze víru a lásku. Být s Ním spojen znamená žít věčně.

(224)

Toto nitro je u každého člověka, který se narodil. Jeho zevnějšek je to, čím uskutečňuje věci příslušející víře a lásce. *Nitro je to, co se nazývá duchem a zevnějšek to, čemu se říká tělo.* Zevnějšek slující tělem je uzpůsoben k prospěchu v přírodním světě. Ten se odkládá, když člověk umírá. Nitro slující duchem, je uzpůsobeno k užitku v duchovním světě, to neumírá. Toto nitro je pak dobrým duchem a andělem, jestliže byl člověk na světě dobrý a zlým duchem, jestliže byl člověk na světě zlý.

(225)

Duch se po tělesné smrti v duchovním světě jeví v lidské podobě tak, jako byl na světě. Těší se rovněž ze schopnosti vidět, slyšet, mluvit, cítit právě tak jako na světě a používá všech schopností myšlení, vůle a jednání jako na světě. Zkrátka je člověkem ve všem i v každém detailu, toliko není obklopen těžkopádným tělem, které měl na světě. Opouští je, umírá-li, a nikdy ho již na sebe nepřijme.

(226)

Toto pokračování života je tím, co se rozumí vzkříšením. Jestliže lidé věří, že nevstanou z mrtvých dříve než o posledním soudu, kdy prý také veškerý viditelný svět zahyne, je to tím, že neporozuměli Slovu, že smysloví lidé život vkládají pouze do těla a domnívají se, že kdyby tělo neobživlo, byl by konec člověka.

(227)

Život člověka po smrti je životem lásky a víry. Jaká byla jeho láska a víra, když žil na světě, takový život mu zůstane navěky. Život pekelný pro ty, kdož sebe a svět nadevšecko milovali - a život nebeský pro ty, kdož milovali Boha nadevšecko a bližního jako sebe samého. Ti jsou těmi, kdož mají víru, předchozí těmi, kdož víru nemají. Život nebeský je to, čemu se říká věčný život, život pekelný to, co je nazýváno duchovní smrtí.

(228)

Že člověk žije po smrti dále, učí Slovo (Boží) jako: „Bůh není Bůh mrtvých, ale živých.“ (Mat. 22, 32); že Lazar po smrti vzat byl do nebe, ale bohatec uvržen byl do pekla (Luk. 16, 22, 23 atd.), že Abrahám, Izák a Jakub jsou v nebi (Mat. 8, 11, 22, 31, 32, Luk. 20, 37, 38) a že Ježíš řekl lotrovi: „Dnes budeš se mnou v ráji.“ (Luk. 23, 43.)

(20)

NEBE A PEKLO

(230)

Jsou dvě věci tvořící ducha člověka, láska a víra. Láska vytváří život jeho vůle a víra život jeho umu. Láska dobra a odtud pocházející víra pravdy tvoří život nebes, ale láska zla a odtud pocházející víra nepravdy tvoří život pekla.

(231)

Láska k Pánu a láska k bližnímu tvoří nebe, a rovněž tak víra, avšak ta jen pokud žije životem z oněch lásek. Jelikož obě lásky a víra z nich jsou od Pána, je zjevné, že Pán tvoří nebe.

(232)

Nebe je pro každého podle přijímané lásky a víry od Pána. Ti, kdož přijímají nebe od Pána pokud žijí na světě, přicházejí po smrti do nebe.

(233)

Nebe od Pána přijímající jsou ti, kdož mají nebe v sobě, neboť nebe je v člověku, čemuž učí i Pán:

„Ani neřeknou: Aj tuto aneb aj tamto, neboť hle, království Boží je ve vás.“ (Luk. 17, 21)

(234)

Nebe člověka je v jeho nitru, tudíž v chtění a myšlení z lásky a z víry. Odtud pochází ze zevnějšku, jímž je konání a mluvení z lásky a víry, Nebe však není v zevnějšku odloučené od nitra, neboť všichni pokrytci dovedou správně jednat, dobře mluvit, nikoliv však dobře chtít a dobře smýšlet.

(235)

Přichází-li člověk do druhého života, což se stane ihned po smrti, vyjde najevo, zda je nebe v něm. Není to však zjevné, dokud žije na světě, neboť na světě je vidět zevnějšek, nikoliv nitro. V příštím životě se projevuje nitro, protože pak člověk žije co do svého ducha.

(236)

Věčnou blaženost, jež bývá nazývána i nebeskou radostí, mají ti, kdož od Pána setrvávají v lásce a ve víře v Něho. Tato láska a víra v sobě chovají onu radost, která po smrti ovládne člověka, který má v sobě nebe. Do té doby zůstávají skryty v jeho nitru. V nebi jsou veškerá dobra. Pokoj, rozum, moudrost a blaženost všech dávají se tam každému jednotlivci, avšak každému podle přijímané lásky a víry od Pána. Z toho vysvítá, jak veliký je pokoj, rozum, moudrost a blaženost v nebi.

(237)

Tak jako láska k Pánu a láska k bližnímu tvoří život nebes člověka, tak láska k sobě a ke světu, panují-li, tvoří život pekla člověka, neboť tyto lásky jsou v protikladu k oněm láskám. Proto ti, u nichž panuje sebeláska, láska ke světu, nemohou nic z nebe přijmout. To, co přijímají, pochází z pekla. Neboť vše, co člověk miluje a vše, čemu věří, je buď z nebe nebo z pekla.

(238)

Ti, u nichž panuje sebeláska a láska ke světu, nevědí, co je nebe a co nebeská blaženost. Zdá se jim neuvěřitelné, že nějaká blaženost by mohla být v jiných odrůdách lásek, než v oněch, v nichž jsou sami - kdežto blaženost nebeská vzrůstá právě v tom poměru, v jakém se ony lásky, jakožto konečné účely, odstraňují. Blaženost, která nastává po jejich odstranění, je tak veliká, že převyšuje veškeré lidské chápání.

(239)

Život člověka nemůže být po smrti změněn. Zůstává takový, jaký byl. Neboť duch člověka je takový, jako jeho láska a pekelná láska nemůže být převrácena v lásku nebeskou, neboť je zcela opačná. To se rozumí slovy Abrahama k bohatci v pekle:

„Je mezi námi a vámi veliká propast, aby nemohli ti, kteří by chtěli přejít odtud k vám, ani odjinud k nám přejít.“ (Luk. 16, 26)

Z toho plyne, že ti, kdož přicházejí do pekla, tam zůstanou na věky a ti, kdož přicházejí do nebe, tam rovněž zůstanou věčně.

(21)

CÍRKEV

(241)

To, co tvoří nebe u člověka, tvoří také církev, neboť jako láska a víra tvoří nebe, tak i láska

a víra tvoří církev. Z toho, co již bylo řečeno o nebi vyplývá, co je církev.

(242)

Církev, praví se, je tam, kde je Pán uznáván a kde je Slovo, neboť podstatnými věcmi církve jsou láska k Pánu a víra v Pána. A to od Pána. Slovo učí, kterak má člověk žít, aby od Pána přijímal lásku a víru.

(243)

Aby existovala církev, musí existovat nauka Slova, poněvadž Slovu bez nauky nelze porozumět. Avšak pouhá nauka netvoří církev člověka, ale ji tvoří život podle nauky. Z toho plyne, že církev není formována jediné vírou, nýbrž životem víry, jímž je účinná láska. Právě nauka je naukou účinné lásky a zároveň víry, nikoliv však naukou víry bez nauky účinné lásky, neboť nauka účinné lásky a současně víry je naukou života, nikoliv nauka víry bez nauky účinné lásky.

(244)

Ti, kdož jsou mimo církev a uznávají jediného Boha, podle způsobu svého náboženství žijí v účinné lásce k bližnímu, jsou ve společnosti s těmi, kdož jsou v církvi, neboť nikdo, kdo věří v Boha a dobře žije, nebude zatracen. Z toho je zřejmé, že církev Páně je všude po celém okrsku zemském, obzvláště tam, kde je Pán uznáván, kde je Slovo.

(245)

Každý, kdo má církev, je spasen, ale každý, kdo ji nemá, je odsouzen.

(22)

písmo svaté ČILI slovo

(249)

Bez Zjevení a Božství by člověk nemohl nic vědět o věčném životě, dokonce ani o Bohu a tím méně o lásce k Němu a víře v Něho, neboť člověk je zrozen v úplné nevědomosti. Ze světských věcí se musí učit všemu, z čeho je vytvářen jeho rozum. V důsledku dědičnosti se člověk rodí ve zlu pocházejícím ze sebelásky a z lásky ke světu. To příjemné, které z toho vyvěrá, ustavičně vládne a vnucuje mu věci, které odporují Božství. Odtud tedy vyplývá, že člověk o věčném životě nic neví, proto nutně musí existovat Zjevení, z něhož by to mohl poznat.

(250)

Že zla sebelásky a lásky ke světu s sebou přinášejí takovou nevědomost o věcech týkajících se věčného života, jeví se zřetelně na těch z křesťanské církve, kdož, ačkoliv ze Zjevení vědí, že Bůh je, že je nebe a peklo, že je věčný život, a že je nutné si tento život zajistit dobrem lásky a víry, přece jen ustavičně tyto věci popírají. Jak vzdělaní, tak nevzdělaní. Z toho znovu plyne, jak veliká by byla nevědomost, kdyby nebylo Zjevení.

(251)

Protože člověk žije po smrti, a to věčně, a jelikož ho očekává život podle jeho lásky a víry, vyplývá z toho, že Božství z lásky k lidskému pokolení nemohlo než zjevit to, co by vedlo k tomuto životu a sloužilo jeho spáse. Co Božství zjevilo, je u nás Slovem.

(252)

Slovo, které je Zjevením z Božství, je božské vcelku i v detailech, neboť to, co je Božství, nemůže být jiné. Co pochází z Božství, skrze nebesa sestupuje dolů až k člověku. Proto je v nebesích přizpůsobeno moudrosti andělů, kteří jsou tam a na zemi zase chápání lidí, kteří jsou na ní. Proto ve Slově vnitřní smysl, jenž je duchovní, je pro anděly a vnější smysl, jenž je přírodní, je určen lidem. To je také příčina, proč se spojení nebe s člověkem děje skrze Slovo.

(253)

Pravému smyslu Slova rozumějí jedině ti, kdož jsou osvíceni. Osvěcování jsou pouze lidé, kteří žijí v lásce k Pánu a ve víře v Pána, neboť jejich nitro je Pánem povznášeno k nebeskému světlu.

(254)

Slovo může být v literách vystiženo toliko prostřednictvím nauky, ze Slova čerpají ti, kdož jsou osvěcováni. Doslovný (literární) smysl Slova je přizpůsoben chápání lidí, i prostých, proto jim má nauka Slova sloužit za svítlnu.

(23)

PROZŘETELNOST

(267)

Vládě Páně na nebi a na zemi se říká Prozřetelnost. Protože veškeré dobro, které přísluší k lásce, veškerá pravda, která patří k víře, a z nichž pochází spása, jsou od Něho a nikoli od člověka, vyplývá z toho, že Božská Prozřetelnost Páně je ve všem. Vcelku i v detailech, což slouží ke spáse lidského pokolení. Pán tomu u Jana učí takto:

„Já jsem cesta, pravda a život,“ (14, 6)

a jinde:

„Jako ratolest nemůže nést ovoce sama, pokud by nezůstala u kmenu, tak ani vy, ledaže zůstanete ve Mně... Beze Mne nic nemůžete učinit.“ (15, 4, 5)

(268)

Božská Prozřetelnost Páně se vztahuje i k nejmenší podrobnosti života člověka, neboť existuje jen jediný zdroj života, jímž je Pán, z něho jsme, žijeme a jednáme.

(269)

Ti, kdož v duchu světských věcí smýšlejí o Božské Prozřetelnosti, dospívají k úsudku, že ta je pouze všeobecná, že detaily zůstávají člověku. Ti však neznají nebeská tajemství, neboť soudí jen podle lásky k sobě a ke světu, z jejich požitků. Jestliže tudíž vidí, že *zlí více než dobří nabývají* vynikajících hodností a bohatství, že zlí mívají úspěch na základě své vychytralosti, říkávají v srdci svém, že tak by tomu nemohlo být, kdyby se Božská Prozřetelnost projevovala ve všech věcech. Jak v celku, tak v podrobnostech. Neuvažují však, že Božská Prozřetelnost nemá na zřeteli to, co brzy pomíjí a co končí životem člověka na světě, nýbrž, že hledí na to, co potrvá věčně a co tudíž nemá konce. Co nemá konce, to je, co však konec má, to jakoby nebylo. Uvaž, kdo můžeš, zda sto tisíc let je něčím proti věčnosti. Shledáš, že to není ničím. A co těch několik let života na světě?

(270)

Kdo to uváží pozorně, může poznat, že vysoké postavení a zámožnost na světě nejsou reálným božským požehnáním, ačkoliv člověk své požitky tak nazývá, neboť ony jsou pomíjivé, jakož i svádějí mnohé a odvracejí je od nebe, že však věčný život a jeho blaženost jsou reálným požehnáním pocházejícím z Božství. Tomu rovněž učí sám Pán u Lukáše:

„Dělejte sobě ... poklad nepomíjející na zemi, kde se zloděj nepřibližuje, ani mol nekazí. Neboť, kde je poklad váš, tam i srdce vaše.“ (12, 33, 34)

(271)

Jestliže se zlým daří díky jejich vychytralosti, je to proto, že se porovnává s Božským Řádem, aby každý ze svého rozumu dělal to, co činí i ze svobody. *Kdyby lidem nebylo umožněno*, aby jednali na základě svého rozumu ze svobody, kdyby chytráctví, která z toho pocházejí, neměla úspěch, člověk by nemohl být uzpůsoben k přijímání věčného života, neboť ten může mít vliv, jestliže člověk žije ve svobodě, jestliže je jeho rozum osvětlován. Nikdo totiž nemůže být nucen k dobru, poněvadž vše, co je vynucené, nemá trvání, protože není jeho vlastním. Člověku se vlastním stává to, co se děje svobodně podle rozumu. Svobodně se děje to, co pochází z vůle čili lásky. Vůle nebo láska je člověk sám. Kdyby člověk byl nucen k tomu, co nechce, jeho mysl by se stále uchylovala k tomu, co nechce. A kromě toho každý baží po tom, co je zapovězeno, a to ze skryté příčiny, že baží po svobodě. Z toho je jasné, že kdyby člověk nebyl držen ve svobodě, nemohlo by pro něho být obstaráno žádné dobro.

(272)

Ponechat člověka, aby z vlastní svobody také špatně smýšlel, chtěl, a pokud by tomu zákony nebránily i jednal, se jmenuje *Dopuštění*.

(273)

Být vychytralostí veden ke štěstí na světě, zdá se člověku, jako by to pocházelo z jeho vlastní chytrosti, ačkoliv Božská Prozřetelnost ho provází ustavičně, pořád ho od zla odvrací. Ale každý ví a cítí, že přístup k blahu v nebi neplyne z vlastní chytrosti, poněvadž pochází od Pána, uskutečňován je Jeho Božskou Prozřetelností, přizpůsobováním a ustavičným přiváděním k dobru.

(274)

Že tomu tak je, člověk nemůže pochopit ze světla přírody, neboť z něho mu nejsou známy zákony Božského Řádu.

(275)

Je třeba vědět, že existuje Prozřetelnost (Providentia) a Předvídání (Praevidentia). Dobro je to, co je Pánem obstaráváno, zlo však je to, co je Pánem předvídáno. Jedno musí být s druhým, neboť co pochází od člověka, je toliko zlem, co však od Pána pochází, je toliko dobrem.

PÁN

(280)

Bůh je jeden, Jenž je Stvořitel vesmíru a Udržovatel vesmíru, Jenž je tudíž Bůh a Bůh země.

(281)

Jsou dvě věci tvořící nebeský život člověka: dobro lásky a pravda víry. Tento život má člověk od Boha a pranic od člověka. Proto nejdůležitější věcí církve je: Boha uznat, v Boha věřit a Jej milovat.

(282)

Ti, kdož jsou v církvi narozeni, musejí Pána uznávat, Jeho Božství a Jeho Člověčenství, věřit v Něho a milovat Ho, neboť od Pána pochází veškerá spása. Tomu učí Pán u Jana:

„Kdo věří v Syna, má život věčný, kdo však v Syna nevěří, neužívá života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm.“ (3, 36)

U téhož:

„To je vůle toho, který Mě poslal, aby každý, kdo vidí Syna a věří v Něho, měl život věčný, a Já ho vzkřísím v den poslední.“ (6, 40)

U téhož:

„Řekl jí Ježíš: Já jsem vzkříšení a život, kdo věří ve Mě, byť i umřel, živ bude a každý, kdo žije a ve Mě věří, neumře na věky.“ (11, 25, 26)

(283)

Proto ti, kdo církev Pána a Jeho Božství neuznávají, nemohou být s Bohem spojeni, tudíž nemohou mít spojení s anděly v nebi, neboť nikdo nemůže být s Bohem spojen jinak, než od Pána a v Pánu. Že nikdo nemůže být jinak s Bohem spojen, nežli od Pána, učí Pán u Jana:

„Boha nikdo nikdy neviděl, jednorozený Syn je v lůně Otcově, ten (Ho) zjevil.“ (1, 18)

U téhož:

„Nikdy jste hlasu Otcova neslyšeli, ani postavy Jeho neviděli.“ (5, 37)

U Matouše:

„Nikdo nezná Otce leč Syn, a komu by chtěl Syn zjevit.“ (11, 27)

„Já jsem cesta, pravda a život, nikdo nepřichází k Otci, pouze skrze Mne.“ (14, 6)

Že nikdo nemůže být s Bohem spojen kromě v Pánu, pochází z toho, že Otec v Něm je a oni Jedno jsou, jak tomu také Pán učí u Jana:

„Kdybyste znali Mne, také Otce mého byste znali. Kdo vidí Mne, vidí Otce. Filipe, nevěříš, že Já v Otci a Otec ve Mně je? Věř mi, že já jsem v Otci a Otec ve Mně.“ (14, 7-11.)

A u téhož:

„Já a Otec jedno jsme.“ „Abyste poznali a věřili, že Otec ve Mně je, a já v Něm.“ (10, 30.)

(284)

Jelikož Otec je v Pánu a Otec a Pán jedno jsou, a jelikož máme v Něho věřit, a kdo v Něho věří, má věčný život, je zjevné, že Pán je Bůh. Že Pán je Bůh, učí Slovo. Jako u Jana:

„Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a BŮH BYL SLOVO. Všechny věci skrze ně učiněny jsou, bez Něho nic není učiněno, co učiněno je. A SLOVO TĚLEM UČINĚNO JE, a přebývalo mezi námi a viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce.“ (1, 1. 3. 14)

U Izaiáše:

„Dítě se nám narodilo, Syn dán je nám, a učiněno je knížectví na rameni jeho a nazváno bude jméno Jeho Bůh, Rek, OTEC VĚČNOSTI, Kníže pokoje.“ (9, 5)

U téhož:

„I panna počne, porodí syna, a nazváno bude jméno Jeho IMMANUEL (BŮH S NÁMI).“ (7, 14; MAT. 1, 23)

A u Jeremiáše:

„I dnové jdou, v nichž vzbudím Davidovi výhonek spravedlivý, který jako král panovat bude a šťastně se Jemu povede ... A jméno Jeho, kterým ho nazývat budou: HOSPODIN NAŠE SPRAVEDLNOST.“ (23, 5. 6; kap. 33, 15. 16)

(285)

Všichni, kdož přísluší k církvi a jsou ve světle z nebe, spatřili Božství v Pánu, kdož však nejsou ve světle z nebe, spatřují pouze Člověčenství v Pánu, kdežto Božství a Člověčenství je v Něm sjednoceno, že tvoří jedno, jak i Pán sám na jiném místě u Jana učil:

„Otče, vše co je mé, je Tvoje, a co je Tvé, je Moje.“ (17, 10)

(286)

Že Pán byl počat z Jehovy Otce, a tak skrze samé početí je Bohem, je v církvi známo, a rovněž, že s celým svým tělem vstal z mrtvých, neboť nic v hrobě nenechal, v tom pak i učedníky svoje utvrdil, řka:

„Hledte, ruce Mé i nohy Mé, že Já sám to jsem, dotýkejte se Mne, a hledte, neboť duch nemá těla a kostí, jako vidíte, že Já mám.“ (Luk. 24, 39)

Ačkoliv byl Člověkem z masa a kostí, přece prošel zavřenými dveřmi, když se takto zjevil, stal se opět neviditelným. (Jan, 20, 19. 26. Luk. 24, 31). Jinak je tomu s každým člověkem, neboť člověk vstává z mrtvých toliko co do nového ducha, nikoliv však co se týče nového těla. Když tedy On řekl, že není jako nějaký duch, pravil tím, že není jako jiný člověk. Z toho plyne, že také Člověčenství v Pánu je Božské.

(287)

Každý člověk má z otce své bytí (Esse) života, jež sluje jeho duší, trvání (Existere) života z toho je to, co sluje tělem. Tudíž tělo je obrazem (effigies) své duše, neboť duše skrze tělo projevuje svůj život podle své libosti. V tom je příčina, že lidé se rodí majíce podobu svých rodičů, a že se rodiny od sebe navzájem rozeznávají. Z toho je zřejmé, jaké tělo, čili jaké Člověčenství, měl Pán, že totiž bylo jako Božství samo, které bylo bytím (Esse) jeho života, čili duší z Otce, pročez On pravil:

„Kdož vidí Mne, vidí Otce.“ (Jan 14, 9)

(288)

Že Božství a Člověčenství Páně je jediná osoba, je v souladu s vírou přijatou v celém křesťanském světě, je tato:

„Ačkoliv Kristus je Bůh a Člověk, přece jen nejsou dva, nýbrž jeden Kristus, dokonce On je jediný a jedna jediná osoba, poněvadž tak jako tělo a duše jsou jeden člověk, tak Bůh a člověk je Jeden Kristus.“

Toto je (vyňato) z Athanasijského vyznání víry.

(289)

Ti, kdož mají o Božství představu tří osob, nemohou mít představu Jediného Boha, jestliže ústy vyslovují „Jediného“, myslí přece jen na „tři“, avšak ti, kdož mají o Božství představu o třech v Jediné Osobě, mohou mít představu „Jediného Boha“, a mohou říci „Jediný Bůh“ a rovněž „Jediného Boha“ myslet.

(290)

Představu o třech v Jediné osobě lze mít tehdy, jestliže myslíme, že Otec je v Pánu a že Duch svatý vychází od Něho. Pak je v Pánu trojný: Božství samo, které sluje Otec, Božské Člověčenství, které sluje Syn a vycházející Božství, které Sluje Duch svatý.

(291)

Jelikož v Pánu je veškeré Božství, má i veškerou moc na nebesích i na zemi, což On sám pravil u Jana:

„Otec dal všechny věci v ruku Syna.“ (3, 35)

a u téhož:

„Otec dal Synu moc nad vším tělem.“ (17, 2)

u Matouše:

„Všechny věci dány jsou Mi od Otce Mého.“ (11, 27)

a u téhož:

„Dána je Mi všeliká moc na nebi i na zemi.“ (28, 18)

Takovou mocí je Božství.

(292)

Ti, kdo tvrdí, že Člověčenství Páně je stejné, jako člověčenství kteréhokoliv člověka, nemyslí na jeho početí z Božství samotného, aniž uvažují, že tělo každého jednotlivce je obrazem jeho duše. Rovněž nemyslí na Jeho vzkříšení s celým tělem, ani na Něho, když byl viděn proměněn, takže Jeho obličej zářil jako slunce. Rovněž nemyslí na to, co Pán řekl o víře v Něho, o Svě jednotě s Otcem, o oslavení, o moci nad nebesy a nad zemí, a že to všechno jsou božské věci, a byly řečeny o Jeho Člověčenství. Aniž pamětliví jsou toho, že Pán je všudypřítomný i co do Svého Člověčenství (Mat. 28, 20), na tom se zakládá víra v Jeho všudypřítomnost ve Svaté Večeři, všudypřítomnost je však Božská. Dokonce snad nemyslí ani na to, že Božství zvané Duchem svatým vychází z Jeho Člověčenství, vychází z Jeho oslaveného Člověčenství, neboť psáno je:

„Ještě nebyl dán Duch svatý, protože ještě Ježíš nebyl oslaven.“ (Jan 7, 39)

(293)

Pán přišel na svět, aby spasil lidské pokolení, které by jinak zaniklo ve věčné smrti. A On je spasil tím, že si podrobil pekla, která napadala každého člověka, jenž přišel na svět a odešel ze světa a zároveň tím, že Svě Člověčenství oslavil, neboť tak si může peklo podrobit na věky. Podrobit si peklo a současně s tím oslavit Jeho Člověčenství, se stalo pokušením v Člověčenství, jež měl od matky, a ustavičnými vítězstvími nad nimi. Jeho utrpení na kříži bylo posledním pokušením s plným vítězstvím.

(294)

Že si pán podrobil pekla, učí Sám u Jana, když utrpení na kříži bylo blízké, řekl Ježíš:

„Nyní je soud světa tohoto, NYNÍ KNÍŽE SVĚTA TOHOTO VYVRŽENO BUDE VEN. (12, 31)

U téhož:

„Doufejte, JÁ JSEM PŘEMOHL SVĚT.“ (16, 33)

A u Izaiáše:

„Kdo je to, jenž se beře z Edom, kráčeje u velikosti síly své, dostatečný k spasení, spasení způsobilo mi rámě Mé, a protože On byl jejich Spasitelem. (63, 1 - 8“ kap. 59, 16-21)

Že své Člověčenství oslavil a že utrpení na kříži bylo posledním pokušením a úplným vítězstvím, jímž On byl oslaven, učí On (sám) rovněž u Jana:

„Když pak Jidáš vyšel, dí Ježíš: Nyní oslaven je Syn člověka ... a Bůh oslaví Jej sám v sobě, a to hned oslaví Jej.“ (13, 31, 32)

U téhož:

„Otče, přišla hodina, oslav Syna svého, aby i Syn Tvůj oslavil Tebe.“ (17, 1. 5,)

U téhož:

„Nyní duše Má zkormoucena je ... Otče, oslav jméno Svě. Tedy přišel hlas z nebe: Nejen jsem Je oslavil, nýbrž i dále Je oslavím.“ (12, 27. 28)

A u Lukáše:

„Zdali nemusel to Kristus trpět a tak vejít do slávy?“ (24, 26)

Tyto věci byly řečeny o Jeho utrpení. Oslavit znamená učinit božským. Z toho je nyní zjevné, že kdyby byl Pán nepřišel na svět a nestal se člověkem, a kdyby takto neosvobodil od pekel všechny ty, kdož v Něho věří a Jej milují, nijaký smrtelník by nemohl být spasen. Tak je třeba rozumět tomu, že „bez Pána není spásy.

(295)

Když Pán oslavil své Člověčenství, tu svlékl člověčenství od matky a oblékl Člověčenství od Otce, které je Božským Člověčenstvím. Pročež nebyl pak již synem Mariiným.

(296)

První a hlavní věcí církve je svého Boha poznat a uznat, neboť bez tohoto poznání a uznání není spojení, a tudíž v církvi bez uznání Pána. Tomu učí Pán u Jana:

„Kdo věří v Syna, má život věčný, kdo však v Syna nevěří, neužije život, nýbrž hněv Boží

zůstává na něm.“ (3, 36)

A jinde:

„Neuvěříte-li, že Já jsem, zemřete v hříchu svém.“ (8, 24)

(297)

Že v Pánuje trojné, totiž Božství samo, Božské Člověčenství a vycházející Božství, je tajemství z nebe a pro ty, kdož budou ve svatém Jeruzalému.

(25)

CÍRKEVNÍ A OBČANSKÁ SPRÁVA

(311)

Dvojí jsou věci, které u člověka musí být v řádu, totiž věci nebeské a věci světské. Týkající se nebe se nazývají církevní, týkající se světa jsou občanské.

(312).

Rád na světě nemůže být zachován bez představených, kteří mají bdít nad tím, co se děje podle řádu a co proti němu, a jimž přísluší odměňovat ty, kdož žijí podle řádu a trestat ty, kdož žijí proti němu. Nedělo-li by se to tak, muselo by lidské pokolení hynout. Neboť každému je dědičně vrozeno, že chce vládnout jiným a nabýt toho, co jiní mají. Z toho vzniká nepřátelství, závist, nenávisť, pomstychtivost, úkladnost, ukrutenství a mnohé jiné zlo. Kdyby tudíž lidé nebyli v jistých mezích udržováni zákony a odměnami, jež odpovídají jejich oblíbeným zvykům, a jimiž jsou čestná místa a zisky pro ty, kdož dobře činí, a tresty, které se přičítají jejich oblíbeným sklonům, a jimiž jsou: ztráta hodnosti, bohatství a života pro ty, kdož páchají zlo - tu lidské pokolení přišlo by nazmar.

(313)

Mají tudíž být představení, kteří by davy lidstva udržovali v řádu, a to představení znalí zákona, moudří a bohabojní. Mezi představenými má rovněž být řád, aby snad někdo z libovůle nebo z nevědomosti nepřipustil zlo řádu a tím řád neporušoval. O to je postaráno, jestliže jsou vyšší a nižší představení, mezi nimiž je podřízenost.

(314)

Představení nad těmito lidskými záležitostmi, které se týkají nebe, tedy nad věcmi církevními, slují kněží (sacerdotes) a jejich úřad kněžství (sacerdotium). V Představení nad oněmi lidskými věcmi, které se týkají světa, slují „veřejní úředníci“. Jejich hlava tam, kde taková vládní forma trvá, se *nazývá* král.

(315)

Pokud se týče kněží, mají učit lidi cestě k nebi a také je vést. Mají je učit podle nauky své církve ze Slova a vést je, aby podle ní žili. Kněží, kteří učí pravdám a jimi vedou k dobru života a tak k Pánu, jsou dobrými pastýři ovčí. Ti, kdož učí, ale nevedou k dobru života a tudíž k Pánu, jsou zlými pastýři.

(316)

Kněží si nemají osvojovat nijakou moc nad dušemi lidí, jelikož nevědí, v jakém stavu je nitro člověka, tím méně si mají osvojovat moc, otevírat a zavírat nebe, neboť tato moc

přísluší jedině Pánu.

V Výraz „kněz“ není třeba vykládat v nějakém omezujícím smyslu. Swedenborg zde užívá latinského slova „sacerdos“ jako všeobecné pojmenování těch, kdož spravují posvátné věci. Tak je tomu i u jiných výrazů. „Král“ znamená to, čemu se nyní v mnoha zemích říká „vláda“. Slovo „magistrati“, zde přeložené slovy „veřejní úředníci“, se vztahuje ke všem stupňům úředníků u Římanů, od správců provincií až dolů k nejnižším úředníkům. (Poznámka angl. vydání).

(317)

Kněžím přísluší čest a úcta pro ony svaté věci, jež zastávají. Ti z nich však, kteří jsou moudří, čest připisují nikoliv sobě, nýbrž Pánu, od Něhož pocházejí svaté věci. Ti, kdož nejsou moudří, čest přivlastňují sobě, ti ji ujímají Pánu. Ti, kdož si přivlastňují čest pro svaté věci, které zastávají, dávají přednost cti a zisku před spásou duší, o něž mají pečovat. Naopak ti, kdož čest připisují Pánu a nikoliv sobě, přednost dávají spáse duší před ctí a ziskem. Žádná čest spojená s nějakým úřadem nelpí na osobě, nýbrž je jí přidávána podle důstojnosti oné věci, kterou ona osoba spravuje. To, co je přidáváno, osobě nepřísluší a také se jí bere, když je úřad odnímán. Čest, co se osoby týče, je (pak vlastně) ctí moudrosti a bázně Páně.

(318)

Kněží mají lid učit a pravdami jej vést k dobru života. Nemají však nikoho nutit, neboť nikdo nemůže být nucen věřit opaku toho, co srdce pokládá za pravé. Kdo věří jinak než kněz a nezpůsobuje rozbrojů, budiž ponechán na pokoji. Kdo však rozbroje podněcuje, budiž odstraněn, neboť i to náleží k pořádku, pro nějž je kněžství zřízeno.

(319)

Jako jsou kněží představenými pro správu věcí Božského Zákona a bohoslužby, tak i králové a úředníci jsou předurčení k správě věcí občanského zákona a spravedlnosti.

(320)

Jelikož král nemůže vše spravovat sám, jsou pod ním představení, z nichž každému je přidělen jiný obor správy, jež král nemůže spravovat a není toho mocen. Tito představení ve svém souhrnu představují kralování, král sám je však nejvyšším.

(321)

Kralování nespočívá v osobě, nýbrž je jí přidělováno. Král, který věří, že kralování spočívá v jeho osobě, představený, který věří, že důstojnost úřadu spočívá v jeho osobě, není moudrý.

(322)

Kralování se skládá ze spravování podle zákonů kralovství, v souzení v jejich duchu a ze smyslu pro spravedlnost. *Král, jenž uznává, že zákon je vyšší než on sám, je moudrý.* Ten, který však sebe pokládá za vyššího než zákon, moudrý není. Král, jenž zákon spatřuje nad sebou, kralování vkládá do zákona, zákon vládne nad ním, neboť on ví, že zákon je spravedlnost. A veškerá spravedlnost, která (skutečně) spravedlností je, je božská. Ten, který však sebe vidí nad zákony, cítí se (povýšen), kralování vkládá do sebe samého, a buď věří, že on sám je zákon, nebo že zákon, který je spravedlnost, pochází z něho, přisvojuje si to, co je Božské, zatímco by měl stát pod ním.

(323)

Zákon, který je spravedlností, má být vydán osobami znalými zákonů, moudrými a bohabojnými. Podle něho pak mají žít jak král, tak poddaní. Král žijící v souladu s daným

zákonem a dávající tak příklad poddaným, je pravým králem.

(324)

Král, který má svrchovanou moc a který věří, že jeho poddaní jsou otroci, takže má právo na jejich majetek a život, a toto právo vykonává, je nikoliv králem, nýbrž tyranem.

(325)

Králi přísluší poslušnost podle zákonů království. Ani činem, ani slovem nemá být nějak uražen, neboť na tom závisí veřejná bezpečnost.

(26)

JEDEN Z NEJVĚTŠÍCH EVROPSKÝCH MYSTIKŮ

SWEDENBORG (vl. Swedberg) Emanuel, švédský učenec a mystik (nar. 1688 ve Stockholmu - zemřel 1772 v Londýně), byl synem luteránského biskupa. Veřejnosti se nejdříve představil tím, že vydal sbírku básní CARMINA MISCELLANEA (Upsala, 1709). Zároveň se zabýval studiem filozofie; matematiky, přírodních věd, věnoval se rovněž starým jazykům a teologii. Z celého vědního oboru nejvíce přilnul k praktickým experimentálním přírodním vědám, v nichž proslul. Věnoval se vynálezu podmořského člunu, létajícího stroje a v roce 1718 prokázal velkou službu svými technickými výkony při obléhání Frederikshaldu. Již předtím, v roce 1716, ho Karel XII. jmenoval asesorem hornického stockholmského kolegia a královna Ulrika ho r. 1719 povýšila do šlechtického stavu. Tři delší cesty, které podnikl po Evropě, nemálo přispěly k prohloubení jeho vědeckému vzdělání. Na druhé z těchto studijních cest, v roce 1720-21, navštívil i báňská místa v Čechách a Rakousku. V této době vydal OPERA PHILOSOPHICA ET METALLURGICA (1734), OECONOMIA REGNI ANIMALIS (1738) a k mysticismu se chýlící PRODROMUS PRINCIPIORUM, PRODROMUS RERUM NATURALIUM a PRODROMUS PHILOSOPHIAE RATIOCINANTIS.

V roce 1743 v jeho životě nastal určitý obrat k mysticismu a vizionářství. Tehdy během pobytu v Londýně měl vizi, že se mu zjevil Bůh, aby mu dal za úkol stát se hlasatelem pravého výkladu evangelia mezi lidmi. Od té chvíle se Swedenborg domníval, že je ve stálém styku s oním světem, že vede hovory s Bohem a anděly. Smysl a jejich obsahy svědomitě zaznamenával v několika spisech, Jsou to: ARCANA COELESTIA (1749), DE COELO ET INFERNO EX AUDITIS ET VISIS (1758), DE NOVA HIEROSOLYMA (1758) aj. Své náboženské a dogmatické krédo vyložil ve VERA CHRISTIANA RELIGIO SEU THEOLOGIA NOVAE ECCLESIAE (1771). Veden přesvědčením, že je vyvolen Bohem, aby založil novou církev podle Zjevení sv. Jana, vydal se teologizující reformní cestou. Jeho náboženská soustava je hloubavý mysticismus založený na přírodních vědách. Mnozí v něm dokonce chtějí vidět předchůdce německé naturfilozofie. Co se týká vývojové řady organismu, Swedenborg si myslí o ekonomii přírody, že je zřízena tak, že organismy spolu souvisejí podle harmonie. Nezůstával však u pouhého mystického sebeoblažování, nýbrž vyšel ze sebe a chtěl se stát praktickým reformátorem. Z křesťanství přijal nauku o vykoupení, které pro něj znamená překonání pekelných duchů, ale horlí proti dogmatu o Trojici, které pojem jediného Boha rozkládá na trojbytnost. Ve svých náboženských snahách Swedenborg našel přívržence (tzv. Swedenborgiáni) i v nejvyšších společenských a vládních kruzích. Patřil mezi ně i Karel XIII. Jeho stoupenci se scházeli ve zvláštní společnosti. Společnost Fide et charitate, která vznikla v r. 1796 existuje dosud. Zvláštního souhlasu došel Swedenborg v Anglii, kde jeho spisy byli překládány a komentované a v jeho duchu se zakládali církve a misie. Bylo jich přes 50. List sloužící těmto tendencím v Anglii již od r. 1830 je The intellectual Repository and New Jerusalem Magazine. Swedenborg psal téměř

výhradně latinsky. Sebrané spisy vyšly v Londýně r. 1749 a v Amsterdamu r. 1763, teolog, zvláště v Lipsku r. 1789, Brieger Wasservogel, I. díl Teologických spisů (v překladu), Jena, 1904.

Velkou aktivitu vyvinula Swedenborgova společnost sídlící v Londýně při příležitosti 250. výročí narození E. Swedenborga, tedy roku 1938. V té době byla mnohá jeho díla přeložena a vydána v mnoha jazycích.

Největší zásluhu na šíření děl Swedenborga u nás v té době měl Jaroslav Im. Janeček, který je nejen překládal z angličtiny, ale je i aktivně šířil.

Je smutné, že naše generace již díla Swedenborga nezná. Snad to alespoň tenhle spis částečně napraví.

Vydavatel

První vydání, 1997 Eko-konzult
Počet stran: 132

(27)
Obsah

(výběr)

(*)	KDO BYL EMANUEL SWEDENBORG	3
(0)	PŘEDMLUVA	6
(1)	O NOVÉM NEBI A NOVÉ ZEMI	12
(2)	PŘEDMLUVA K NAUCE	14
(3)	DOBRO A PRAVDA	15
(4)	VŮLE A ROZUM	17
(5)	VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ ČLOVĚK	18
(6)	O LÁSCE VŮBEC	19
(7)	SEBELÁSKA A LÁSKA KE SVĚTU	21
(8)	LÁSKA K BLIŽNÍMU ČILI ÚČINNÁ LÁSKA	23
(9)	VÍRA	27
(10)	ZBOŽNOST	29
(11)	SVĚDOMÍ	30
(12)	SVOBODA	32
(13)	ZÁSLUHA	33
(14)	POKÁNÍ A ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ	34
(15)	ZNOVUZROZENÍ	36
(16)	POKUŠENÍ	38
(17)	KŘEST	39
(18)	VEČEŘE PÁNĚ	40
(19)	VZKŘÍŠENÍ	40
(20)	NEBE A PEKLO	41
(21)	CÍRKEV	42
(22)	PÍSMO SVATÉ ČILI SLOVO	43
(23)	PROZŘETELNOST	44
(24)	PÁN	46
(25)	CÍRKEVNÍ A OBČANSKÁ SPRÁVA	50
(26)	JEDEN Z NEJVĚTŠÍCH EVROPSKÝCH MYSTIKŮ	52
(27)	OBSAH	53

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

[**www.vesmirni-lide.cz**](http://www.vesmirni-lide.cz)

[**www.vesmirnilide.cz**](http://www.vesmirnilide.cz)

[**www.andele-svetla.cz**](http://www.andele-svetla.cz)

[**www.andelesvetla.cz**](http://www.andelesvetla.cz)

[**www.universe-people.cz**](http://www.universe-people.cz)

[**www.universe-people.com**](http://www.universe-people.com)

[**www.cosmic-people.com**](http://www.cosmic-people.com)

[**www.angels-light.org**](http://www.angels-light.org)

[**www.angels-heaven.org**](http://www.angels-heaven.org)

[**www.ashtar-sheran.org**](http://www.ashtar-sheran.org)

[**www.himmels-engel.de**](http://www.himmels-engel.de)

[**www.angeles-luz.es**](http://www.angeles-luz.es)

[**www.angely-sveta.ru**](http://www.angely-sveta.ru)

[**www.anges-lumiere.eu**](http://www.anges-lumiere.eu)

[**www.angelo-luce.it**](http://www.angelo-luce.it)

[**www.anioly-nieba.pl**](http://www.anioly-nieba.pl)

[**www.feny-angyalai.hu**](http://www.feny-angyalai.hu)

[**www.anjos-ceu.eu**](http://www.anjos-ceu.eu)

[**www.angeli-raja.eu**](http://www.angeli-raja.eu)

13.7.2005

IVO A. BENDA

Upozornění:

Zpracovatel textů na internet www.vesmirni-lide.cz Ivo A. Benda **NEPROVÁDÍ** žádné **výběry** originálních pravých zdrojů, tedy **likvidaci** světelných informací, nýbrž autoři knih, kteří je rozšířili, u této knihy tedy **Eko-konzult**. Nejlepší zpracování pravých textů knih je přeložit kvalitně duchovním člověkem text z latiny do češtiny a nijak jej nezmenšovat, neodebírat z něj nic. Pak čtenář dostane nejkvalitnější podklad od originálního světelného zdroje (pakliže existuje).